

TDK DOLGOZAT

Kari Tudományos Diákköri Konferencia
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
2024.

A Taser használatának jelentősége a magyar rendészetben, különös figyelemmel a női végrehajtók helyzetére

Jelige: Self-defense

Pályamunka lezárásának időpontja: 2024. szeptember

2024

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
1. A TASER TÖRTÉNETE	9
1.1. Az első Taser – TF76-os	9
1.2. Air Taser 34000	11
1.3. Az M26.....	12
1.4. A legújabb Taserek.....	14
2. A TASER MŰKÖDÉSE.....	16
2.1. A Taser X2 szerkezete.....	16
2.1.1. A kilövőfejek.....	17
2.1.2. Kettős lézerirányzék, lámpával	17
2.1.3. A szikráztatógomb.....	18
2.1.4. PPM elem/telep.....	18
2.1.5. CID kijelző	18
2.1.6. Elsütőgomb és biztosítókar	19
2.2. Működése, használata.....	19
2.3. Használata: pro-és kontra	20
2.3.1. Praktikus használata	20
2.3.2. Használatának kihívásai	21
3. HATÁSA AZ EMBERI SZERVEZETRE	23
3.1. Működési elve	23
3.2. A lehetséges élettani hatások.....	24
3.2.1. Elsődleges sérülések	24
3.2.2. Másodlagos sérülések	25
3.2.3. Harmadlagos sérülések	25
3.3. Elsősegélynyújtás	25

4. HAZAI JOGI HÁTTÉR	27
4.1. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.....	27
4.2. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011 BM rendelet (továbbiakban: szolgálati szabályzat).....	28
5. A TÉMÁBAN MEGFOGALMAZOTT HIPOTÉZISEIM	30
5.1. Hipotézis 1. - A Taser használata növeli a rendőr és az intézkedés alá vont személyek, valamint az intézkedés közelében tartózkodó más személyek biztonságát egyes rendészeti intézkedések során.	30
5.2. Hipotézis 2. – A Taser használata a rendészeti intézkedések során képes a fizikai erőegyenlőség előmozdítására férfi és nő között.....	33
6. KÉRDŐÍVEK, HÁTTÉRBESZÉLGETÉSEK.....	36
6.1. Cseh rendőrök nyomában.....	36
6.1.1. <i>Ondrej Vitvar rendőr hadnagy információi</i>	36
6.1.2. <i>Cseh rendőrök véleménye – anonim kérdőív</i>	37
6.1.3. <i>A kérdőív értékelése</i>	37
6.2. Pest vármegyében és BRFK-n szétküldött kérdőív értékelése	42
6.3. Interjú Vadóc Gábor rendőr törzsőrmesterrel	48
7. EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK	50
7.1. Pozitív eredmény az első hipotézis vonatkozásában.....	50
7.2. Kétséges eredmény a második hipotézis vonatkozásában	50
8. JAVASLATOK.....	52
8.1. A rendőrök kiválasztása a Taser képzetésekre	52
8.2. A Taser viselése rendőrpáron, vagy rendőri egységen belül – gyártói ajánlás alapján a Taser csak rendőrcsoporthoz, vagy járőrpár esetén alkalmazható.	53
ÖSSZEGZÉS, ZÁRÓ GONDOLATOK	55
IRODALOMJEGYZÉK.....	56
ÁBRAJEGYZÉK	58
MELLÉKLETEK.....	59

BEVEZETÉS

Előszó

Dolgozatomban a Taser rendészeti kényszerítő eszközben rejlő lehetőséget vizsgálom a magyar rendészet viszonylatában, különös fókuszba helyezve a női végrehajtókat. A Taserről egyetemi tanulmányaim során hallottam először 2022 novemberében, egy elméleti képzés keretében. Az előadás során megtudtam, hogy az eszközzel biztonságos távolságból harcképtelenné lehet tenni a támadó felet úgy, hogy az nem szenved el súlyos sérüléseket. Mindemellett az intézmény falai között töltött napjaim során az egyes intézkedéstaktika vagy önvédelmi órák keretében tudatosul bennem, hogy egy férfi támadását testi kényszerrel, vagy harcművészettel az átlag nő nem képes hárítani, nem tudja megvédeni magát. Rendészeti képzésem során bármely alkalommal gyakorlatot, például földre vitelt, vagy bilincselést hajtok végre férfi hallgatótársamon, akkor rájövök, ha valódi ellenállást fejtene ki, akkor nem lennék képes az adott feladatot szakszerűen és sikeresen végrehajtani. Ezek a tapasztalatok sarkallnak arra, hogy foglalkozzak a témával, írjam le gondolataimat az eszközben rejlő lehetőségekről és fogalmazzam meg javaslataimat használatát illetően, különös figyelemmel a női végrehajtók tekintetében.

A dolgozat szerepe

A témám szerepe elsősorban, hogy segítse a magyar rendőrnőket, valamint a gyengébb fizikai adottságokkal rendelkező férfi rendőrök munkáját, egyaránt a közrendvédelmi és bűnügyi területen. Ennek kapcsán dolgozatomban kitérek a Taser előzménytörténetére, működésére és biológiai hatásaira – mely meghatározó alkalmazása során –, használatának kihívásaira, illetve jogi hátterére, majd ezen információkat követően részletezem hipotéziseim alapját, az arra épült kutatómunkámat, valamint zárásként összegzem az eredményeket. Úgy vélem, hogy hazánkban az eszköz jelentősége égető lehet, mert kiaknázatlan önvédelmi megoldás és biztonság tudatosítás rejtőzik benne a magyar rendőr populáció számára. Aktualitása, úgy hiszem, hogy megállja a helyét, hiszen az intézkedés alá vont személy támadó magatartásával szemben egyszerűbb, gyorsabb védelmet kínál minden más kényszerítő eszközzel szemben, és ami a legfontosabb komponens, hogy kevésbé valószínű, hogy öl¹.

¹ Gáspár Miklós - Regényi Kund: A TASER mint rendészeti kényszerítő eszköz alkalmazásának egyes lehetőségei (Pécsi Határőr Tudományos Közlemények) – 2019 - https://pecshor.hu/periodika/XIX/gaspar_regenyi.pdf

A kutatás célja

Célkitűzésem, hogy átfogó képet adjak arról, hogy miért fontos az erőhátrányban lévő kollégáim számára a Taser használatának elsajátítása, biztonságos kezelése, valamint reális, a magyar rendőrség lehetőségeihez mérten valós javaslatok megfogalmazása. Sárközi Irén Nők a Rendészetben című doktori értekezésében² kiemeli, hogy kutatásai alapján a nők azonos munkavégzésre képesek a rendészeti szektorban, mint a férfiak. Ez vonatkozik a járőrszolgálatra is, melyet azzal indokolt, hogy a nők kommunikációs képességükkel, valamint női jelenlétükkel képesek leszerelni az erőszakot. Ugyanakkor azt gondolom, hogy vannak olyan rendészeti intézkedések – például az újpesti eset³ - melyek során elkerülhetetlen az erőszak, és ezekben a helyzetekben az átlagos nő erőhátrányba kerülhet nagy eséllyel.

Miért gondolom azt, hogy első sorban az erőhátrányban lévő kollégák számára fontos a Taser képzés, valamint azt követően az eszköz használata? Taktikai szempontból hogyan érdemes a Tasert használni egy intézkedés során? Ezekre, és hasonló kérdésekre igyekszem megtalálni a választ, azzal a szándékkal, hogy a rendészetben szolgálatot teljesítő kollégák a lehetőségeket kihasználva, a lehető legnagyobb biztonságban lássák el feladatukat a mindennapok során.

Módszertan

A tanulmány a nemi-és gender kérdésekben határozott állásfoglalást tartalmaz, minden típusú és mértékű homofób, valamint transzfób attitűd mellőzésével. Ezzel párhuzamosan a férfi és női nem között fellelhető fizikai különbségekből adódóan a női nemet a témában meghatározott kérdésekben pozitívan diszkriminálom, mert olyan eszközre fektetem a hangsúlyt, mely a biztonságot és az emberi életet helyezi előtérbe, azonban ehhez a pozitív diszkriminálás elengedhetetlen.

A kutatás különböző szakirodalmak feltárásából és elemzéséből, valamint hivatalos és nem hivatalos forrásból származó – hazai és külföldi – videós anyagok vizsgálatából épül fel, a lent elemzett és leírt két kérdőív, valamint egy – nem hivatalos interjú mellett.

² Sárközi Irén: Nők a rendészetben, 2008

³ Újpest ittlakunk.hu: Újpesti késelés, lövöldözés: jogos védelmi helyzetben lőtték le a rendőrökre támadó férfit - 2021.03.01.

<https://4.kerulet.ittlakunk.hu/bunesetek/210301/ujpesti-keseles-lovoldozes-jogos-vedelmi-helyzetben-lottek-le-rendorokre-tamado> (Utolsó letöltés: 2024.09.06.)

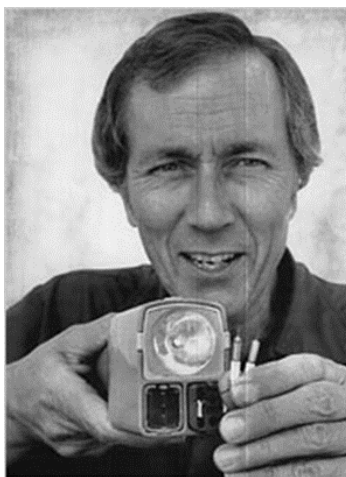
A dolgozatban leírt információk és vélemények meghatározott része a különböző háttérbeszélésekből ered, melyek szintén nagyban hozzájárultak a dolgozatom hitelességéhez, valamint annak reális jellegéhez.

1. A TASER TÖRTÉNETE

Az Amerikai Egyesült Államokban háborúellenes tüntetések sorozata zajlott az 1960-as években. A rendfenntartók összecsapása a chicagói tüntetőkkel végzetessé vált 1968-ban, melynek következménye 4 halott és számos sebesült.⁴ Az eseményeket felkapta a közmédia, tömeges felháborodottság és káosz uralta a társadalmi közhangulatot⁵, így a rendészeti szervek kénytelenek voltak változtatni, és a lőfegyveren kívül más kényszerítőeszköz használatát népszerűsíteni, vagyis új, innovatív – nem halálos - fegyvert kifejleszteni.

1.1. Az első Taser – TF76-os⁶

Ezen háttéreseemények tudatában az 1970-es évek közepén Jack Cover, amerikai NASA-tudós megalkotta az első Taser modellt. Cover Chicagóban nőtt fel, és a Chicagói Egyetemen is doktorált fizikából, a második világháború alatt pedig a NASA repülőgép mérnöke, ahol segített az Apollo holdra szállási programjában. Mégis, a Taser feltalálása az, ami miatt emlékezünk mind a mai napig Coverre. Megdöbbentő módon, hiába a nemes cél, Cover a garázsban foglalkozott az eszközzel másodállásként, eleinte ugyanis nem kapott anyagi-és egzisztenciális támogatást a programhoz. 1970-ben létrehozta a Taser System céget, kaliforniai székhellyel.

1. kép: Jack Cover és az első Taser

Forrás: <https://www.nytimes.com/2009/02/16/us/16cover.html>

⁴ Monty H.: Amerika Polgárháborúja, 2018. szeptember 13.

https://vietnamihaboru.blog.hu/2018/09/13/amerika_polgarhaboruja (Utolsó letöltés: 2023. 03. 17.)

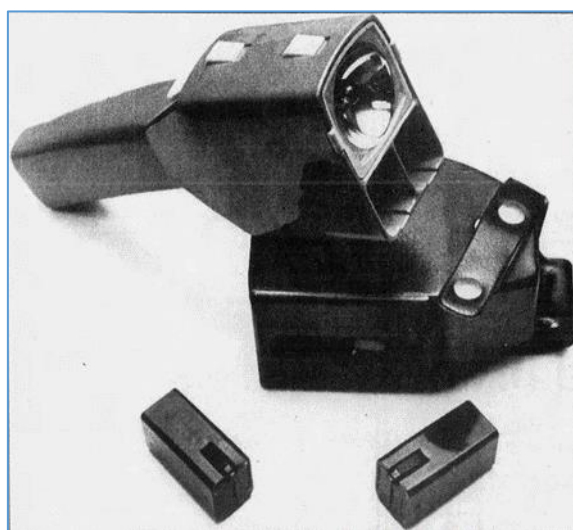
⁵ Frank Kusch: Battleground Chicago, 2004

<https://press.uchicago.edu/Misc/Chicago/465036.html> (Utolsó letöltés: 2023. 03. 17.)

⁶ Robert Bowling: History of the TASER, 2022. március 3.

[History of the TASER | Officer](#) (Utolsó letöltés: 2023. 03. 19.)

A TASER egy mozaikszó, amit a feltaláló egyik kedvenc gyerekkori könyve inspirált, a „Tom Swift and his Electric Rifle” történet – az „A” hang tehát ejtéskönnyítő szereppel bír. Főhőse, Tom kalandjait mutatja be a történet, melyben fontos szerepet kap puskája és annak elektromos csavarjai, amelyek lövedékként szolgálnak. 1975 márciusa: a Taser bemutatta első fegyverét a nagyvilágnak, ami „Public Defender” néven futott, 200 dolláros költséggel. Cover valódi, nem mesebeli önvédelmi fegyvere két lövedék kilövésére volt képes, 15 láb (4,5 méter) távolságra. Zseblámpa alakú, és a lámpa alatt helyezkedett el a két rekesz: ezekhez rögzültek a szondák a dróthoz kötve. A készülék összesen 9 hüvelyk (22.86 cm) hosszú, és egy font (7000 gramm) nehéz, mindez akkumulátorral együtt.

2. kép: A Public Defender, vagyis a TF76-os

Forrás: <https://www.officer.com/tactical/less-lethal/article/21251746/history-of-the-taser>

A szondák a testbe csapódáskor nagyfeszültségű áramot továbbítottak, ezzel bénítva meg az ember izomcsoportjait. Ugyanakkor ennek az eszköznek – a hiedelemmel és a mai eszközzel ellentétben – a hajtóanyaga még lőpor volt: az elsütőbillentyű aktiválta a lőport, majd az megindította a lövedéket. A média úgy reklámozta az eszközt, mint az első, hatékony önvédelmi készülék, ami nem károsítja vagy pusztítja el az élő szöveteket és létfontosságú szerveket. A cég azt is felvállalta, hogy az áramütés következtében egyes személyeknél okozhat a becsapódás szívinfarktust, vagy keringési problémát, de az akkori tudomány szerint nem volt olyan fegyver vagy technika, amellyel mindenféle kockázat nélkül le lehetett volna fegyverezni a támadó félt. A vállalat marketingprogramot állított össze, látszólag nagy is volt a kereslet, mégis számos kritika érte, leginkább orvosi szemszögből. Műszaki aspektusát tekintve, a lövedék sebessége még alacsony, és az egész mechanikája a pingpong labda elütéséhez hasonlít - összességében tehát vegyes fogadtatást kapott.

A készülékek nagy része magánkézbe került, és az elképzelés fordított hatást generált: nem sokkal később már egyes erőszakos bűncselekményeket a Taser alkalmazásával követtek el. 1977-ben a kormány kihasználta a tényt, hogy ez a Taser még lőporral működött, és egyszerűen lőfegyverré minősítették, így már csak a regisztrált fegyvertulajdonosok juthattak hozzá – ezzel szabályozva az eszköz forgalomba kerülését. Ennek okán a fegyver új nevet is kapott: TF76. A besorolást és a véleményeket követően használata csak egyes rendészeti szervek körében vált népszerűvé, ennek két oka is ismert. Egyrészt újabb rendészeti intézkedések futottak lőfegyverhasználatba, így egyre inkább szükségessé vált az alternatív megoldások bevezetése. A másik oldalon a polgári értékesítést szigorú állami előírások és szabályok akadályozták. Ennek eredményeképp a Los Angeles Police Department (LAPD) vált a legnagyobb, Tasert használó rendészeti szervvé. Beszámolók szerint a szervnél napi 2-3 alkalommal alkalmazták a készüléket, ami kimagasló számnak minősült. Mindez ellenére a bevétel nem volt elég a cégnek, és Cover vára összeomlott. A romokat két, arizonai testvér szedte össze, majd építette fel.

1.2. Air Taser 34000^{7 8}

1993 szeptembere: megalakult az ICER Corporation, a Taser International jelenlegi vezérigazgatója közbenjárásával. Rick Smith és testvére, Tom Smith terve az volt, hogy tovább fejlesszék a jövő, nem halálos elektromos fegyverét. Cover csődbe ment cégét a két testvér felvásárolta, és több millió dolláros, állami tulajdonú vállalattá konvertálták, majd a Taser szárnyalni indult. A cég székhelye Scottsdale. Ennek első lépcsőjeként az eredeti fejlesztővel – Coverrel - igyekeztek kiküszöbölni a korábbi hibát, a puskaapor használatát. A robbanóanyag helyett sűrített nitrogént alkalmaztak.

Ez adta az eszköz kezdő mozgási energiáját, ami jelentős változás volt, hiszen így már nem tekinthették lőfegyvernek, és mentesült a szabályozások alól a magánpiacokon. Ezzel egy időben a cég új néven, Air Taser Incorporated néven futott, és 1994 decemberére a vállalat megalakította a legújabb, második generációs Tasert, az Air Taser 34000 modellt.

⁷ Robert Bowling: History of the TASER, 2022. március 3.
[History of the TASER | Officer](#) (Utolsó letöltés: 2023. 03. 19.)

⁸ Corporal Kris K. Moffit: Taser, 2008. november
<https://www.cji.edu/wp-content/uploads/2019/04/taser.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.03. 19.)

3. kép: Air Taser Model 34000

Forrás: https://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2023689_2023753_2023805,00.html

Az Air Taser mellett más ötletek is felmerültek a vezetőkben, ilyen volt például az Auto Taser, amely a járműben, mint egy biztonsági rendszer működött. A készülék 5 másodperces riasztást adott ki, amikor észlelte, hogy betörték az autóba. Miután a riasztás megszólalt, a kormánykerék közelében áramütést generált a Taser.

1.3. Az M26

Az újabb mérföldkő a Smith testvérek életében 1999-ben volt, hiszen a cég megkapta legújabb nevét - Taser International – és egyben piacra került a legújabb, harmadik generációs eszközük, az M26-os modell.⁹

⁹ Robert Bowling: History of the TASER, 2022. március 3. [History of the TASER | Officer](#) (Utolsó letöltés: 2023. 03. 19.)

4. kép: Az M26-os modell

Forrás: https://www.accredited-safety.com/cgi/display.cgi?item_num=44001&title=-TASER-Pre-Owned-M26-with-Lasersight

Úgy tervezték a készüléket, hogy inkább hasonlítson egy kézfegyverre, mintsem egy zseblámpára, ezzel növelve elrettentő, prevenciós hatását.

A fegyver sárga csíkozással rendelkezik, hogy meg lehessen különböztetni a lőfegyverektől, továbbá rendelkezik lézeres irányzékokkal is. Hatótávolságát 15 lábról 21 lábra (6,5 méter) növelték. Az M26-os modell fő célja az, hogy jelentős izmokat tegyen „harcképtelenné”, úgy, hogy az intézkedés alá vont személy képtelenné váljon kontroll alatt tartani testét. A jelenségnek akkor is működni kell, ha a támadó ingerült, agresszív, vagy akár öntudatán kívüli állapotban van. Az új technológia neve EMD, vagyis elektromos izomzavar, ami a korábbi modellel ellentétben nem csak sokkérzetet okoz. A technológia neve ma már neuromuszkuláris cselekvőképességihiány (NMI), idegi-izomi alapú harcképtelenné tételként fordították, és így is került a köztudatba. Az M26-tal bevezetett új technológiákkal mellett az eszköz elszámoltathatóvá is vált, vagyis rögzített minden elsütőbillentyű húzást és annak dátumát. Az M26-os kapcsán fontos megemlíteni, hogy két típust is gyártottak belőle, egyrészt a rendészeti szerveknek, másrészt az állampolgároknak önvédelmi célokból.

1.4. A legújabb Taserek

1993 óta a gyártással foglalkozó cég Axon Enterprise néven fut, és Taserek gyártása mellett testkamerák kifejlesztésével is foglalkozik. 2003-ban a vállalat kidobta a 4. generációs eszközt, a Taser X26¹⁰-os modellt, mely a mai modern egyetemes rendészet népszerű eszköze. Az X26-os 60%-kal kisebb és könnyebb, mint az M26-os, így viselése és használata is jelentősen praktikusabbá vált. Kísérletek alapján 5%-kal növeli az izomösszehúzódást is, így összességében forradalmi újításnak számít.

A Taser X2¹¹: 2011-ben látott napvilágot először a Taser X2, ami szó szerint duplázta az eddigi Taserek képességét. Az újításnak köszönhetően ez az eszköz képes ellőni egy tartalék lövedéket, azonnal az első elsütés után. Támadóját jelentősen korlátozza mozgásában akár 15 másodpercig, így a rendőr számára elég időt biztosít, hogy megfelelően és kellő biztonsággal kezelje az intézkedés alá vont személyt. A magyar Rendőrség 2021. évben jelentette be, hogy rendszeríti az Axon cég által gyártott Taser X2-t.¹²

A valaha volt leghatékonyabb sokkolónak a Taser 7-et tartják, ugyanis képes a ruházaton keresztül átfúrnia magát. Kevesebb energiát használ, töltése gyorsabb, koncentráltan lövi ki szondáját, nagyobb frekvencián, így azok egyenesen és gyorsan repülnek. Ennek célja, hogy a támadó nehezebb szögből is eltalálható legyen. Az eszközhöz már mobilapplikáció is tartozik, és minden fontos információ, naplózás megtalálható benne. Az eszköz 2018-ban került a piacra, első sorban rendészeti szervek alkalmazásában.¹³

Taser10¹⁴: A legújabb Taser már 45 láb (13,7 méter) hatótávolsággal rendelkezik. Elnevezése nem véletlen, hiszen 10 szonda kilövésére képes, ezzel biztosítva a találatot – a cég mottója az eszköz kapcsán: „No more misses” (Nincs több hiba).

¹⁰ Robert Bowling: History of the TASER, 2022. március 3.

[History of the TASER | Officer](#) (Utolsó letöltés: 2023. 03. 19.)

¹¹ Axon hivatalos oldal: <https://taser.com/products/x2-professional-series> (Utolsó letöltés: 2023. 03. 25.)

¹² Bozzay Balázs: Sokkolóval szerelik fel a magyar rendőröket, ami ijesztően hangzik, de nem politikai oka van, 2021. május 20. - <https://telex.hu/belfold/2021/05/20/sokkoloval-szerelik-fel-a-magyar-rendoroket-ami-ijesztoen-hangzik-de-ugy-tunik-nem-politikai-ok-a-van> (Utolsó letöltés: 2023. 03. 25.)

¹³ Axon hivatalos oldal: <https://www.axon.com/products/taser-7> (Utolsó letöltés: 2023. 03. 25.)

¹⁴ Axon hivatalos oldal: <https://www.axon.com/products/taser-10> (Utolsó letöltés: 2023. 03. 25.)

1. ábra: Taser 10, 10 darab szondával

Forrás: Saját szerkesztés, kép: <https://www.axon.com/products/taser-10>

2. A TASER MŰKÖDÉSE

Az Axon mottója: „Do more with less”. A Tasert azért alkották meg, hogy minden rendőr ha-
zaérjen szolgálat után, úgy, hogy saját épsége megőrzése érdekében senkit nem kellett megöl-
nie¹⁵. A magyar Rendőrség 2021-ben rendszeresítette a Taser X2-t.

2.1. A Taser X2 szerkezete¹⁶

A Taser X2 fő alkotórészei az elem, a kilövőfej, és a ház (ebben nagyjából az összes típus megegyezik). Az eszköz teljes hossza 19.8 cm, maximum szélessége 4.4 cm, magassága pedig tokkal együtt 11.0 cm. Teljes tömege 437 gramm, ami viszonylag nehéznek számít a többi esz-
közhöz képest. Az részek megnevezéseire hivatalos magyar fordítás nincs. Részei a követke-
zők:

2. ábra: A Taser X2 részei

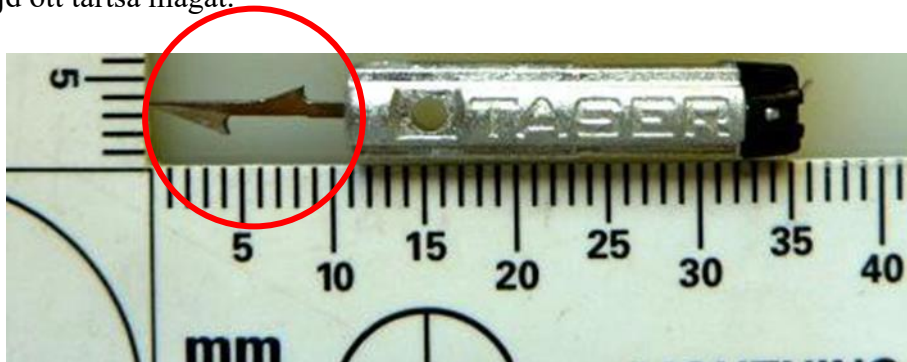
Forrás: Saját szerkesztés, kép: https://www.accredited-safety.com/cgi/display.cgi?item_num=22005&title=AXON--TASER-X2-Pre-owned-Law-Enforcement-Model-Without-Display-22002-Yellow

¹⁵ Axon hivatalos oldal <https://www.axon.com/products/taser-x2> (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

¹⁶ Police UK, közös szerkesztés, 2016. november https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/676911/CAST_Assessment_of_the_Taser_X2_against....pdf (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

2.1.1. A kilövőfejek

A Taser X2-be – nevének megfelelően – kétszer kettő kilövőfej tölthető, kettő-kettő a két részbe. A kilövőfejből úgynevezett rúdszonda lőhető ki, mely gerincének vonalán két ellentétes oldalon elhelyezett horog van. A dupla horog célja, hogy a ruházaton keresztül hatékonyabban átfúrja, majd ott tartsa magát.

3. ábra: Az ellentétes horog

Forrás: Saját szerkesztés, kép: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/676911/CAST_Assessment_of_the_Taser_X2_against....pdf

2.1.2. Kettős lézerirányzék, lámpával

A kettős lézerirányzék jelzi a felső és alsó szonda hozzátétőleges becsapódási helyét, mely irányzék segíti a célzást. A lézerirányzékok alatt helyezkedik el a lámpa, ami rossz látási körülmények között segíti a célzást. A lézerekkel kapcsolatban fontos megemlíteni, hogy a szembe irányítást lehetőség szerint kerülni kell, mert tartós szemkárosodást okozhat, erre a Taser képzésen érdemes odafigyelni.

Az eszköz tetején lévő menügomb megnyomásával (amennyiben az eszköz bekapcsolt állapotban van) az úgynevezett lopakodó üzemmód aktiválódik, melynek keretében a lézeres lámpa lekapcsolódik, illetve a CID elhalványul.

2.1.3. A szikráztatógomb

Az eszköz jobb oldalán található szikráztatógomb 5 feladatot lát el, ezek működtetését és funkcióját a következő táblázat összesíti:

1. táblázat: A szikráztatógomb funkciói

	Működtetés	Funkciója
1.	Gyors, rövid, egyszeri megnyomás.	Kilövőfejválasztó funkció – jobb, vagy a bal oldali fej kiválasztása.
2.	Hosszú, tartós nyomás.	Figyelmeztető szikrázás leadása.
3.	Már kilőtt fej esetén ismételt megnyomás.	Ismételt elektromos áramvezetés az intézkedés alá vont személy testébe.
4.	Elhibázott célzást követően hosszan tartó nyomás.	Közvetlen szikráztatással az NMI kiterjesztése direkt sokkolással – amennyiben csak egy szonda kerül az emberi testbe, akkor direkt sokkolás útján elérhető az NMI.
5.	Kikapcsolt állapotban, a tok tetején lévő kezelőgomb megnyomását követően, egyszeri megnyomás.	A CID kijelzőn, a menürendszerben kiválasztógombként, valamint léptető gombként funkcionál.

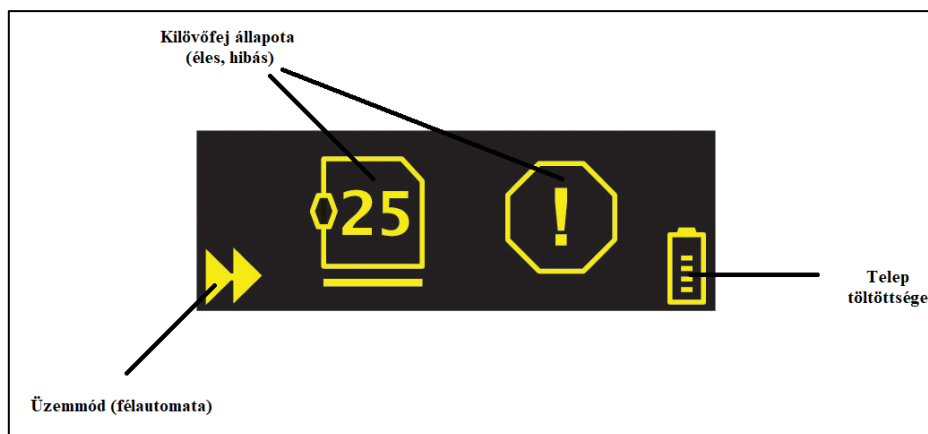
Forrás: saját szerkesztés

2.1.4. PPM elem/telep

Az eszköz energiatárolója az Power Performance Magazine (PPM). Ez az elem egyszer használatos – sok helyen tévesen akkumulátornak nevezik, annak ellenére, hogy nem tölthető újra. Az elem felel az elsütőbillentyű, a szikráztatógomb, és a CID- kijelző működéséért is, vagyis az egész eszköznek az energiaforrása.

2.1.5. CID kijelző

Az X2 úgynevezett Central Information Display (CID) továbbfejlesztett kijelzővel rendelkezik, amely a korábbi Taserekhez képest több információt mutat, mégis kisebb (felhasználói kritika, hogy a kijelző már túl kicsi és nem látható bizonyos felhasználók számára szemüveg nélkül)

4. ábra: A CID kijelző

Forrás: Saját szerkesztés, kép: https://my.axon.com/s/article/Critical-Fault-error-over-cartridge-bays?language=en_US

Az akkumulátor töltöttségi szintjét oszlopban méri, melyben minden kis téglalap körülbelül 20%-nak felel meg. A kijelzőről megtudhatjuk a kilövőfejek típusát - Magyarországon csak a hosszú típusú van rendszeresítve, ebben az esetben 25 láb (7.62 méter) távolságra tudunk vele célozni. A nyolcszögben található felkiáltójel esetén tudjuk, hogy a kilövőfej meg van hibásodva, vagy már kilőtt helyzetben van.

Amennyiben a telep töltöttségét mérő ikon felett megjelenik egy háromszögben elhelyezkedő felkiáltójel, az az eszköz meghibásodását jelzi.

2.1.6. Elsütőgomb és biztosítókar

Az elsütőgomb feladata, akár csak a tűzfegyverek esetében, a „lövés” leadása, ebben az esetben a szondák kilövése. A biztosítókar az eszköz bekapcsolásáért felel: felkapcsolásával elindítja a CID kijelzőt, felkapcsolja a lámpát valamint a lézert, emellett elkezd az események rögzítését a naplóban. Ezen kívül fontos funkciója, hogy éles kilövőfejjel történő működtetés esetén – amennyiben az intézkedés alá vont személy ellenszegülése 5 másodpercnél hamarabb megtörik – akkor az emberi testbe áramló elektromos áram juttatását megszakíthatom.

2.2. Működése, használata

Működését illetően fontos tudni, hogy a PPM elem automatikusan leállítja a kisütési ciklust az aktiválást (kilövést) követő 5 másodperc után, amennyiben a felhasználó egyszer nyomja meg a billentyűt.

Ennek a rendészeti alkalmazás során van jelentősége, ugyanis 5 másodpercrek elégnek kell lennie, hogy az intézkedés alá vont személyt harcképtelenné tegyék. Ennél több idő felhasználása már veszélyeztetné a szükségesség-arányosság elvét, az emberi méltóságot és testi épséget, ezért döntött így a gyártó. Ezzel ellentétben, ha a rendőr folyamatosan nyomva tartja a gombot, akkor addig tart az áramütés, amíg el nem engedi a gombot – ez gyártói ajánlás alapján egybefüggően maximum 15 másodperc lehet. Ezt a tulajdonságát én magam is kipróbáltam egy kísérlet keretében, és azt tapasztaltam, ha a billentyűt nyomva tartom, akkor a CID kijelző 5 másodperc után is folytatja a számolást és a szikrázó hangot. Használata során érdemes – ennek példája okán - a CID kijelzőt figyelni, hiszen az minden műszaki problémát jelez az öndiagnosztikai ellenőrzéseknek köszönhetően.

Érdemes tisztában lenni az eszköz naplózási funkciójával: minden, ami az eszközzel történik (kilövőfej hibásodás, kilövés időpontja – mennyisége - hossza, szikráztatógomb használata) letehető adattá válik, melynek később jelentősége lehet a bíróságon, de a rendőrök intézkedéseinek ellenőrzését is szolgálhatja. Érdekesség, hogy létezik egy olyan szoftver is, mely többek között azt is rögzíti, hogy behatolt-e az emberi testbe a kilövőfej.

2.3. Használata: pro-és kontra

2.3.1. *Praktikus használata*

Használatát tekintve számos pozitív tulajdonsága van, ami miatt érdemes alkalmazni a rendészet területén. Hatékony alkalmazásához nem kell jelentős fizikai erő, sem ügyesség (hiszen célzónaként szolgál az ember egész teste), azonban ismerni kell az eszköz működését. Ehhez képzés szükséges, és tisztában kell lenni azzal, hogy az eszköz sem képes mindenre, nem hat mindenkire egyformán, egyforma következményekkel. Plusz értéke, hogy testkamerával összekötött rendszerrel működik (amennyiben az ehhez megfelelően funkcionáló telep van benne), ezért a rendőr teljes intézkedése visszanezhető és értékelhető. Viselete könnyű, más lőfegyverek viseléséhez képest jelentősen kényelmesebb, hiszen tömege elenyésző. Nem csak ember ellen alkalmazható, hanem kutya, vadállat ellen is, és a legfontosabb jellemzője, ami a lényegét adja, hogy nagy eséllyel nem olt ki emberi életet.¹⁷

¹⁷ Gáspár Miklós - Regényi Kund: A TASER mint rendészeti kényszerítő eszköz alkalmazásának egyes lehetőségei (Pécsi Határőr Tudományos Közlemények) – 2019 - https://pecshor.hu/periodika/XIX/gaspar_regenyi.pdf

Praktikus használat alatt a Taser elrettentő hatása is értendő: azok a visszaeső bűnelkövetők, akik már tapasztalták a Taser okozta következményeket, vagy azok az állampolgárok, akik képzésben tájékozottak az eszközzel kapcsolatban, úgy gondolom, hogy Tasert viselő rendőr láttán kisebb eséllyel tanúsítanak támadó, vagy ellenszegülő magatartást. A rendőr tekintélyt nyer az eszköz viselése útján, hiszen halál, vagy súlyos testi sérülés okozása nélkül (vagyis felelőssége drasztikus mértékben csökken, ezzel fordított arányosan önbizalma nő) megálljt tud parancsolni, közelharc távolságon túl. A Taser citromsárga színe megnöveli az elrettentő hatás mértékét, hiszen már nagyobb távolságból, megkülönböztetve a többi kényszerítő eszköz színétől, fel fog tűnni a járókelőknek.¹⁸

2.3.2. Használatának kihívásai

Alkalmazása során figyelembe kell venni – ahogy minden más kényszerítő eszköz használat során – az intézkedés helyszínét, de ez a Taser esetében különösen fontos, hiszen áramról beszélünk. Pont emiatt, benzinkúton, vagy olyan helyen, ahol valószínűsíthetően előfordulhat tűzveszélyes folyadék, vagy lobbanékony gáz, kerülni kell alkalmazását. Ugyanúgy, víz közeli területen: az intézkedés alá vont fulladás veszélye miatt nem alkalmazható az eszköz. Ha az intézkedés alá vont személy magas helyen áll, akkor is érdemes kerülni a Taser használatát.¹⁹ Nem utolsó sorban menekülő emberre sem javasolt Tasert löni, mert annak hatása miatt az intézkedés alá vont személy nem képes tompítani az esést.

Használata során további kihívás lehet az intézkedés alá vont személy ruházata, amely évszakinak megfelelően sokszor vastag, vagy bő, így a szonda nem képes átfúrni az anyagot. Ugyanígy amennyiben az intézkedés alá vont személy túlsúlyos, a szonda nem képes elérni az izomrostokat, így a helyes találat ellenére nem érhető el az NMI.

Általános dilemma a kényszerítőeszközök használatát tekintve, hogy a rendőr képes-e magas intenzitású stresszhelyzetben²⁰, jogszerűen-és szakszerűen használni fegyverét, eszközét. 8 évig versenyszerűen kajakoztam, és elmondhatom, ha álmomból felébresztenek is végre tudnám hajtani a kajak mozdulatsort, mert ösztönmozgásként épült be az agyamba. Ebből kiindulva azt

¹⁸ Axon hivatalos oldal: <https://www.axon.com/products/taser-10> (Utolsó letöltés: 2023. 06.13..)

¹⁹ Dr. Gáspár Miklós r. alezredes előadása a Taserről (2022. november, Nemzeti Közszerződési Egyetem)

²⁰ Lehoczki Ágnes: Intézkedéslélektan intenzív stresszhelyzetben, 2023 – megjelent: Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

gondolom, hogy - el lehetne érni azt a magas szintű szaktudást, amikor ezeknek az eszközöknek a használata ösztönszintűvé válna – de: ehhez rengeteg idő, energiaforrás, pénzforrás és humán erőforrás lenne szükséges. A Taser használatának tekintetében ez ugyanúgy probléma: megfelelő képzés, és megfelelő mennyiségű gyakorlás nélkül a rendőr nem tudja magabiztosan használni az intézkedés során, ami hibázáshoz vezethet, vagy esetenként az eszköz használatának elkerüléséhez: a rendőr inkább nem vállalja be az alkalmazását.

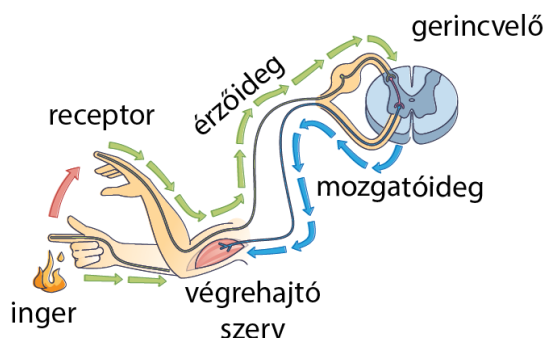
Egy elemmel működő eszközről van szó, ezért számításba kell venni esetleges műszaki hibákat, vagy az eszköz lemerülésének az esélyét, ami szintén gátolja a felhasználást.

3. HATÁSA AZ EMBERI SZERVEZETRE

A Taser az intézkedés alá vont személy azonnali harcképtelenségét okozza (NMI²¹) – idegi-izomi alapú harcképtelenséget idéz elő. Ez az izmok összehúzódását feloldó idegrendszeri parancs felülírásával váltja ki: az eszköz kis erősségű, pulzáló, ám nagyfeszültségű egyenáramot vezet a szondákon és a kábelén keresztül az ember testébe.²² A kisütés fájdalmas, de nem okoz tartós sérülést, sem maradandó károsodást²³.

3.1. Működési elve²⁴

Idegrendszerünk - központi része az agyból és a gerincvelőből áll. A beérkező információk alapján itt hozzuk meg döntéseinket, és innen indul a parancs szervezetünk egyes részeinek, az izmoknak is. A környéki idegrendszer az érzőidegekből (ezek továbbítják az információt az agynak), valamint a mozgatóidegekből (ezek közvetítik az agyból és gerincvelőből érkező parancsokat az izmoknak) áll. Az érzőidegek a receptorokon keresztül veszik az információt, ami lehet a hideg, a forróság, a fájdalom, vagy akár a szem esetében a képi információ. Minden parancs elektromos impulzusok segítségével halad a szervezetben idegről idegre.

5. ábra: A két részből álló idegrendszer

Forrás: https://www.nkp.hu/tankonyv/biologia_7_8_nat2020/lecke_10_056

A Taser elektromos sokkoló tulajdonképpen blokkolja az izmok számára kiadott utasításokat, amit a mozgatóidegek stimulálásával ér el.

²¹ neuromuscular incapacitation

²² Dr. Gáspár Miklós r. alezredes előadása a Taserről (2022. november, Nemzeti Közszerződési Egyetem)

²³ Gáspár Miklós - Regényi Kund: A TASER mint rendészeti kényszerítő eszköz alkalmazásának egyes lehetőségei (Pécsi Határőr Tudományos Közlemények) – 2019 - https://pecshor.hu/periodika/XIX/gaspar_regenyi.pdf

²⁴ Schüller Attila: Taser alkalmazásának területei, hatása, 2009. június
http://hadmernok.hu/2009_2_schuller.pdf (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

Másképp: az eszköz hasonló jelet alkalmaz, mint az idegek által továbbított elektromos pulzusok, és ezek megakadályozzák, hogy az utasítás eljusson az agyból az izmokba – ugyanakkor nem károsítja a szervezetet. A blokkolásnak köszönhető, hogy az intézkedés alá vont személy ideális esetben harcképtelen helyzetbe kerül, elveszíti a teljes kontrollt teste felett, ezzel egy kiszolgáltatott helyzetbe kerül, melyből a rendőr hatékonyan be tudja fejezni az intézkedést.

3.2. A lehetséges élettani hatások

3.2.1. Elsődleges sérülések²⁵

Elsődleges sérüléseknek azokat a közvetlen sebeket, élettani hatásokat nevezzük, amiket a Taser kilövőfeje okoz, valamint az áramütés.

A Taser által okozott izomösszehúzódás miatt lehetséges ficam vagy sérv kialakulása. Számításba kell venni egy rossz célzás következményeit is, ha a szonda például a szembe, erekbe, nemi szervbe, mellbe, nyakba vagy más érzékeny területre érkezik – ilyenkor súlyosabb külső sérülés keletkezik, melynek akár lehetnek maradandó nyomai, következménye. Ezek a sérülések lehetnek hegek, horzsolások, vagy az áramütés okozta égési sérülések. A külső sérülések mellett hatással lehet a szívre, a keringésre, vagy a légzőrendszerre is az áramütés, ezért a rendőrnek fel kell készülnie egy esetleges szívinfarktus, vagy pánikroham kezelésére is. Már valamilyen diagnosztizált betegséggel rendelkező személyek esetében előfordulhat ritkább, súlyosabb következmény is, ezek speciális eseteknek számítanak. Az epilepsziás roham erre tipikus példa, hiszen egy ilyen sokkhatás közvetlen kiváltó oka lehet a rohamnak. Ugyanígy a véralvadást gátló készítményeket szedő személyek esetében a bőrön átfúródott szonda súlyosabb belső vérzést is okozhat, ami többszörösen veszélyes lehet, hiszen nem észlelhető a sérülés. Különös mód, összefüggést találtak a sztatin (a koleszterin és a triglicerid csökkentésére szolgáló gyógyszerek)²⁶ szedő személyek és a Taser áramütésének a kölcsönhatására, aminek fokozott kockázata lehet a rhabdomyolysis (a rhabdomyolysis a vázizmokat érintő betegség, mely az izmok gyors károsodásával, lebomlásával és az izmokban található myoglobin nevű fehérje

²⁵ Emergency Central

https://emergency.unboundmedicine.com/emergency/view/5-Minute_Emergency_Consult/307682/all/Taser_Injuries (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

²⁶ National Library of Medicine

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK430940/> (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

véráramba kerülésével jár együtt)²⁷ kialakulása. Ez leginkább az idősebb korosztályra jellemző²⁸. A tünetek, és az arányosság-szükségesség elve értelmében az eszközt tehát idősök, gyermekek, vagy várandós kismamák ellen nem célszerű használni, ahogy azt a gyári leírás is tartalmazza.

3.2.2. Másodlagos sérülések²⁹

A kontroll elvesztése miatt az intézkedés alá vont személy valószínűsíthetően elesik, és az esés következtében szerzett sérüléseket soroljuk a másodlagos sérülések közé. Az áramütés után előfordulhat fejsérülés, vagy csonttörés közvetett következményként. Rizikófaktor lehet, ha korlát, lépcső, vizes terület, vagy egyéb, nem átlagos környezetben történik a Taser alkalmazása.

3.2.3. Harmadlagos sérülések³⁰

Egy brit tanulmány fogalmazta meg az úgynevezett „Taser trauma” jelenséget, mely a Taser okozta pszichés-és lelki következményeket foglalja magába. Ha az elszenvedő traumaként éli meg teste feletti kontroll elvesztését, akkor szorongás, vagy poszttraumás-stressz kialakulása is lehetséges. Fontos megemlíteni, hogy ilyen, vagy ehhez hasonló harmadlagos sérüléseket bármely kényszerítő eszköz kialakíthat.

3.3. Elsősegélynyújtás

Magyarországon a vezetettáramos eszközből származó kisülésnek kitett személyt minden esetben szakértő orvosnak kell megvizsgálnia³¹ az áramütést követően, az esetleges szövődmények, vagy nem várt következmények elkerülése miatt.

²⁷ Centers for Disease Control and Prevention

<https://www.cdc.gov/niosh/topics/rhabdo/default.html> (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

²⁸James Benjamin Gleason and Ibrahim Ahmad: Electronic Control Device-Induced Rhabdomyolysis and Renal Failure: A Case Report, 2015. október

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4625259/> (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

²⁹ Emergency Central

https://emergency.unboundmedicine.com/emergency/view/5-Minute_Emergency_Consult/307682/all/Taser_Injuries (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

³⁰ Jessica Pandain: Taser trauma: an increasingly British phenomenon, 2020.07.16.

<https://irr.org.uk/article/taser-trauma-an-increasingly-british-phenomenon/> (Utolsó letöltés: 2023.06.13.)

³¹ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

A rendőr első feladata a Taser alkalmazását követően, hogy biztonságosan befejezze az intézkedést, biztosítsa, hogy az intézkedés alá vont személy ne okozzon másban, vagy magában kárt, majd eltávolítja a szondát a testből. A szondát egy határozott, gyors mozdulattal kell eltávolítani. Fontos, ha a szonda különösen érzékeny, magas kockázatú testtájon ért célba (szem, nemi szerv, nyak, gerinc, orr, fül, száj, csontos felület), akkor orvosnak kell döntenie az eltávolításról, ebben az esetben a rendőr nem távolíthatja el a szondát. A rendőrnek érdemes a nyílhegy okozta seb körüli bőrt fertőtleníteni törlőkendővel, vagy arra alkalmas szerrel megtisztítani.

4. HAZAI JOGI HÁTTÉR

Magyarország jogszabályai szerint 4 rendészeti szerv jogosult az elektromos sokkoló alkalmazására, mely jogosultságot a következő törvények biztosítják: 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó-és Vámhivatalról (NAV törvény), 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról (Fbő. törvény), 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (továbbiakban: Rtv.), valamint a 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (BV. törvény). Ezen szervek közül az Rtv-ben foglaltak alapján – és ahhoz tartozó - a gyakorlatban egyedül az általános rendőrségi feladatokat ellátó szerv, valamint a Terrorelhárítási Központ használja az eszközt.

Számottevő a rendszeresítésről szóló BM/507-2/2021. számú Belügyminisztériumi Határozat (továbbiakban: BM Határozat), amely az Axon-cég által gyártott elektromos sokkoló eszköz bevezetését részletezi a magyar rendészetbe. A jogszabályt nem részletezem, mert témám tekintetében nem releváns.

4.1. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

Az elektromos sokkoló az Rtv. VI. fejezetében szerepel, a kényszerítő eszközök sorában. A kényszerítő eszközök sorrendje a következő:

- testi kényszer
- bilincs
- vegyi eszköz, **elektromos sokkoló eszköz**, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása
- szolgálati kutya alkalmazása
- útzár, megállásra kényszerítés
- lőfegyverhasználat
- lőfegyverhasználat tömegben lévő személlyel szemben
- a csapaterő alkalmazása
- tömegoszlatás

Korábban az elektromos sokkoló megnevezés nem a Tasert foglalta magába, hanem a hagyományos kézi sokkolót, ami közvetlen módú sokkolásra volt alkalmas.

Az eszköz a mai napig ugyanott helyezkedik el a kényszerítő eszközök sorában, annak ellenére, hogy hatékonyságában, erejében, működési elvében teljesen más értéket és minőséget képvisel, mint a kézi sokkoló eszköz.

Az elektromos sokkolót a következő esetekben használhatja a rendőr:

„49. § (1) A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,

b) a jogszerű rendészeti intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.”

Az Rtv. 37. §-a szerint a sokkoló alkalmazható öngyilkosság megelőzése érdekében is, vagyis önkárosító cselekmény megállítására, ha a körülmények arra valóban okot adnak. Ugyanakkor az Rtv. 61. §-a szerint láthatóan terhes nővel, vagy 14 évnél fiatalabb személlyel szemben nem használható az elektromos sokkoló eszköz.³²

4.2. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011 BM rendelet (továbbiakban: szolgálati szabályzat)

A szolgálati szabályzat 39. §, (2) bekezdése szerint, a fokozatosság alapelveinek megfelelően súlyosabb sérülés, korlátozás vagy károkozás okozására képes kényszerítő eszközt csak akkor alkalmazhat a rendőr, ha kisebb kár okozására alkalmas eszköz nem vezet eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan. A rendőrnek a szükségesség és arányosság elvének betartásával kell döntést hoznia, mindamellett, hogy az eszköz alkalmazásának jogszerűnek és szakszerűnek kell lennie. A használat előtt figyelmeztetni kell az intézkedés alá vont személyt az eszköz alkalmazásáról, kivéve, ha az azzal járó késedelem veszéllyel fenyeget, a rendőrre, vagy más személyre nézve.

³² 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

A szolgálati szabályzat 42. §, 5. bekezdése alapján a sokkolót első sorban a végtagokra irányozva kell alkalmazni, de ez ellentmondás a Taser X2 használati utasításával. A Tasert célszerű nagy testfelületre (comb, hát, mellkas) irányítani, hiszen hatását – működési elvének megfelelően - akkor fogja elérni nagyobb eséllyel.³³

³³ 30/2011. (IX.22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

5. A TÉMÁBAN MEGFOGALMAZOTT HIPOTÉZISEIM

A fent leírt fejezetekben olvasható információk azt gondolom, hogy az eszközben rejlő lehetőségek megértéséhez elengedhetetlenek, ezért ezen tényszerű adatokra fűzöm fel dolgozatom alappilléret, a feltevéseimet. A Taser jelentősége a magyar rendészetben különös figyelemmel a női végrehajtók helyzetére téma keretében megfogalmaztam hipotéziseket, melyeket feltételezek tanulmányaim, a médiában megjelenő esetek, és a magyar, illetve cseh rendőrökkel folytatott korábbi beszélgetéseim alapján. A Taser jelentősége a rendészetben azt gondolom, hogy már-már megcáfolhatatlan tézis, és e tézis antitézisének megfogalmazásával és érvelésével nem foglalkozok a dolgozatomban. A témát leszűkítettem a magyar közegre, hiszen a hipotéziseim melletti érvelést, ezzel együtt a kutatómunkát a magyar rendőrök körében hajtottam végre. A 2023/2024-es tanév tavaszi szemeszterében Prágában tartózkodtam az Erasmus-program keretében, mely során volt alkalmam a cseh rendőrökkel is beszélgetni a Taser témájával kapcsolatban - ezt mintegy kiegészítő adatbázisként kezelem.

A kutatómunkában különös figyelemmel fókuszba helyezem a női végrehajtók helyzetét, mert azt gondolom, hogy az eszköz jelenléte a rendészeti intézkedések során képes a női végrehajtók biztonságát kiemelten növelni, képes az eskaláció megelőzésére, és képes a fizikai erőegyenlőség előmozdítására nő és férfi között.

5.1. Hipotézis 1. - A Taser használata növeli a rendőr és az intézkedés alá vont személyek, valamint az intézkedés közelében tartózkodó más személyek biztonságát egyes rendészeti intézkedések során.

Ez a hipotézis kiemelten igaz lehet a női végrehajtók, vagy a gyengébb fizikai adottságokkal rendelkező férfi rendőrök körében – mely gondolatot a későbbiekben kifejtem.

A Taser biztonságot növelő hatása szempontjából a kényszerítő eszköz használatával járó rendészeti intézkedést három fázisra választom szét:

- a. intézkedés előtti – előkészületi fázis,
- b. a kényszerítőeszköz alkalmazásának fázisa,
- c. és a kényszerítőeszköz alkalmazását követő – befejező fázis.

E három fázis jellemzőit az alábbi táblázatban foglalom össze:

2. táblázat: A rendőri intézkedés 3 fázisa a Taser biztonságot növelő hatásának aspektusából (saját szerkesztés)

	Fázis 1. – előkészületi fázis	Fázis 2. – kényszerítő-eszköz alkalmazása	Fázis 3. – befejező fázis
A fázisban megjelenő cselekmények rendőri oldalról.	Az intézkedés alá vont személy azonosítása, igazoltatása, kommunikáció megkezdése, rendőri felszólítás.	Az intézkedés céljának elérése kommunikációval, majd szükség esetén kényszerítő eszköz alkalmazásával.	Mentő értesítése, elsősegélynyújtás, rádiózás, elfogás, előállítás, helyszín biztosítása.
A fázisban megjelenő cselekmények az intézkedés alá vont személy oldaláról.	Jogszámba ütköző cselekmény megvalósítása, jogellenes cselekmény folytatása.	A rendőri felszólítás következtében együttműködő, passzív ellenszegülő, aktív ellenszegülő, vagy támadó magatartás tanúsítása. ³⁴	A rendőri felszólításnak megfelelő magatartás tanúsítása, mentő várása sérülés elszívása miatt, eszméletlen állapotba került intézkedés alá vont személy.
A Taser jelenléte miként növeli a rendőr biztonságát?	Prevenációs, elrettentő hatás elérése a Taser viselése által.	Az intézkedés alá vont személy harcképtelenné tétele biztonságos távolságból, közvetlen testi kontakt elkerülésével.	Orvosi szempontból egyszerűbb, gyorsabb, kockázatmentesebb rendőri elsősegélynyújtás.
A Taser jelenléte miként növeli az intézkedés alá vont személy biztonságát?	A fentihez hasonló módon, prevenációs, elrettentő hatás elérése a Taser viselése által.	Amennyiben a kialakult feszültség együttműködő magatartás tanúsítására sarkallja az intézkedés alá vont személyt, így a rendőr az intézkedés célja elérésében nem alkalmazza a legitim fizikai erőszak monopóliumát.	A Taser eredetileg a löfegyver, és annak következményének kiváltására rendszeresített kényszerítőeszköz, mely eszközt a löfegyverhasználat esetének fennállása esetén minden bizonnyal lehet, és javasolt is alkalmazni. A Taser alkalmazásával – löfegyver helyett – az intézkedés halálos következménye elkerülhető.

Forrás: saját szerkesztés

A három fázisból kettő fázis esetében a Taser jelenléte vagy használata közvetlenül növeli az intézkedő rendőrök biztonságát. Az előkészületi fázisban a Taser megjelenése a rendőr taktikai övében prevenációs jelleggel „elrettentő” hatást kelt.

³⁴ Fónagy István r. százados: Önvédelem és Intézkedéstaktika I. kötet

Az intézkedés alá vont személyben ez az előzetes feszültség kialakulhat egyrészt egy már korábban átélt Taser ütés útján, vagy a Taser médiában megjelenő híre által, esetleg olyan személyek elmondásából, akik szintén Taser használat alanyai voltak. A rikító sárga színű Taser ilyen fajta megjelenése a prevenciós hatás elérése miatt rendkívül fontos, hiszen a feketéhez képest sokkal inkább észrevehető a járókelők számára, akár rossz látási viszonyok között is. A hipotézist azért élezem ki a női végrehajtók helyzetére (vagy a gyenge fizikai adottsággal rendelkező férfi rendőrök helyzetére), mert egy rendészeti intézkedés során az intézkedés alá vont személy bátorsága, vakmerősége, ellenállása vagy támadásának valószínűsége fordítottan arányos a rendőr elrettentő kinézetével, megjelenésével. Ezt a megjelenést befolyásolhatja a testmagasság, feltűnő fizikum, határozottság, kommunikáció, illetve a rendőrön megjelenő kényszerítő eszközök sora. A kommunikációban és a kényszerítő eszközök viselésében a női nem képes egyenlő lenni a férfi nemmel, de sok másban nem – nagy általánosságban. A nők esetében a Taser viselése tehát épp ezt a megjelenést értékeli fel igazán.

A második fázisban, az intézkedés során közvetlenül növeli a rendőrök biztonságát a Taser használata. Ennek egyik oka, hogy amennyiben az intézkedés alá vont támadása, vagy ellenszegülése okán a legitim fizikai erőszak szükségessé válik, akkor az eszköz működési elve alapján a rendőrnek nem kell közvetlen testi kontaktusba kerülnie az intézkedés alá vont személlyel, hanem biztonságos távolságból harcképtelenné tudja tenni azt. Ezzel csökkenthető az esélye a fizikai sérülés vagy a halál bekövetkezte – mindkét fél tekintetében. A női végrehajtók esetében itt kifejezetten megnöveli a Taser jelenléte a biztonságot: az evolúció és a biológia tudományok törvényszerűségeinek alapján a férfi nem fizikailag erősebb, mint a női nem. A másik oldalon, amennyiben fent áll a löfegyver használat valamely esete³⁵, a rendőr számára alternatív megoldást jelent a Taser használata. Anélkül, hogy a rendőr nagyobb veszélynek tenné ki magát a löfegyver mellözése (így a Taser használata) által, nagyban csökkenti az intézkedés alá vont személy vagy a közelben lévő állampolgárok halálának vagy súlyos sérülésének a bekövetkezését az esélyét.

A harmadik, befejező fázisban a Taser közvetlenül nem növeli a rendőr és az állampolgárok biztonságát, de sikeres használat esetén nagyban segíti a rendőrt annak elsősegély ellátásának kötelezettségében. A Taser okozta elsődleges és másodlagos sérülések ellátása kockázatmentesebb és orvosi szempontból egyszerűbb, mint a löfegyver által okozott sérülés ellátása.³⁶

³⁵ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 54. szakasz 1. bekezdés

³⁶Faculty of Forensic & Legal Medicine: TASER: Clinical effects and management of those subjected to TASER discharge, 2017. 12.

5.2. Hipotézis 2. – A Taser használata a rendészeti intézkedések során képes a fizikai erőegyenlőség előmozdítására férfi és nő között.

A felvetésem alapján a Taser használata lehetővé teszi a rendőrök számára, hogy hatékonyan kezeljék az erőszakos helyzeteket a támadó intézkedés alá vont személlyel szemben, anélkül hogy hátrányos helyzetbe kerülnének.

- a. a nagyobb fizikai erővel rendelkező – jellemzően férfi - intézkedés alá vont személyekkel szemben
- b. férfi rendőr munkatársaikkal szemben.

Az „a” pont eredménye visszavezethető az első hipotézisre, mert az erőegyenlőség előmozdítása az intézkedés alá vont személlyel szemben növeli a rendőrök biztonságát.

A b) pont hozzájárulhat az egyenlőség és az esélyegyenlőség elvének előmozdításához a rendészeti szektorban. Az olyan erőszakos helyzetek kezelésében, melyben egyrészt nem áll fent a lőfegyver használat esete (vagy alternatív megoldásként a rendőr inkább elkerüli a lőfegyver használatát), másrészt az intézkedés alá vont személy férfi, ott a női rendőrök egyenlőbb esélyekkel tudnak eredményes intézkedést végrehajtani a Taser segítségével.

A Taser használata bárki számára megtanulható, nemtől és tapasztalattól független módon. A magyar Rendőrség két napos képzést biztosít az állomány számára, mely során az első napon elméleti ismereteket vesznek át, majd a második napon gyakorlati órákon kell részt venniük a jelenlévő rendőröknek.³⁷ A Taser könnyű súlya, felhasználóbarát rendszere, és egyértelmű működési elve alapján³⁸ nem gondolom, hogy a férfiak számára könnyebben elsajátítható mozgólatsorról van szó, éppen ezért egyenlő minőségben tudják a női rendőrök alkalmazni a férfi társaikhoz képest.

Ez az egyenlő minőség nem mondható el a bilincs, vagy a testi kényszer alkalmazására, melynek sikeressége a nyers fizikai erőben, és az intézkedéstaktikai képzéseken elsajátított technikában rejlik.

³⁷ Zsaru magazin – Fenyvesi Beáta: Rendszerben a sokkoló, 2022.02.03.

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/rendszerben-a-sokkolo>
(Utolsó letöltés: 2024. 02. 20.)

³⁸ <https://fflm.ac.uk/wp-content/uploads/2020/03/Effects-and-management-of-TASER-discharge-Dr-J-Payne-James-and-Dr-B-Sheridan-Dec-2017.pdf>
(Utolsó letöltés: 2024. 07.31.)

A vegyi eszköz sikeres és hatékony alkalmazásához nem kell fizikai erő, vagy különösebb ügyesség, de erőszakos helyzetben (pl. késes támadás, vagy zárt térben, illetve kívülálló jelenlétében történő alkalmazás esetén) nem kellően biztonságos a vegyi eszköz választása. A rendőrbot és kardlap kényszerítő eszközök eredményes használatához nyers fizikai erő és technika szükséges leginkább, illetve ezek alkalmazásával nem tartható a biztonságos taktikai távolság az intézkedés alá vont személytől. Ezen szempont alapján a löfegyver az a kényszerítő eszköz még a sorban, melyet összehasonlítok a Taser alkalmazásával:

3. táblázat: A Taser és a löfegyver összehasonlítása rendőrnök és a férfi rendőrök használatának

	Taser	Löfegyver
Használatához szükséges fizikai erő.	Elenyésző különbség (a nők keze általában kisebb, mely miatt a löfegyver használata nehézséget okozhat), nem generál nagy szakadékot a férfi és női nem alkalmazása között.	
Helyes használatához szükséges elméleti és gyakorlati képzés elsajátításának a nehézsége.	Mindkét képzés magas szintű koncentrációt és odafigyelést igényel, valamint az elméleti ismeretek elsajátítását követeli, de a rendőr nemének szempontjából a két képzés nem rejt magában különbséget. A képzés sikeressége az egyéni ügyességen és képességen múlik, mely nem nemhez kötött.	
Használata közben kialakuló stresszfaktor a rendőrben.	Magas stresszfaktor kialakulása, mely befolyásolhatja a helyes döntéshozatalt, vagy az eszköz szakszerű alkalmazásának sikerességét, ugyanakkor a löfegyverhez képest kisebb felelősség hárul a rendőrré.	Magas stresszfaktor kialakulása, mely befolyásolhatja a helyes döntéshozatalt, vagy az eszköz szakszerű alkalmazásának sikerességét, ugyanakkor a Taserhez képest nagyobb – kijelenthető, hogy rendkívül nagy felelősség hárul a rendőrré, hiszen az emberi élet kioltására kerülhet sor.
A rendőrré háruló felelősség az eszköz alkalmazása során a szakszerű vagy szakszerűtlen használat függvényében.	Szakszerű vagy szakszerűtlen használat esetén sem okoz nagy valószínűséggel halált, így a mentális egészség (érzelmi oldal – lelkiismeret) romlása nem áll fenn.	Szakszerű használat esetén okozhat halált, szakszerűtlen használat esetén nagy valószínűséggel okozhatja az intézkedés alá vont személy vagy a közelben lévő más személy halálát, vagy más – súlyos, de nem szándékolt eredményt - mely a mentális egészség (érzelmi oldal – lelkiismeret) krónikus romlásával járhat, illetve büntetőjogi felelősséget is vonhat maga után a rendőr számára.

Forrás: saját szerkesztés

A táblázatból kiolvasható, hogy női és a férfi nem egyaránt képes mindkét eszközt sikeresen és eredményesen alkalmazni, ugyanakkor a használatból eredő következmény és eredmény számottevő és sorsdöntő a rendőr és az intézkedés környezetében található személyek tekintetében. Összegezve a fent leírt hipotézis b) pontját, azt gondolom, hogy a Taser jelenléte megteremtheti azokat a rendészeti intézkedések helyzetét, mely során rendőrnő kollégáim ugyanolyan, vagy hasonló hatékonysággal és eredményeséggel tudnak intézkedni, vagy az intézkedésben részt venni, mint a férfi rendőr kollégáim.

6. KÉRDŐÍVEK, HÁTTÉRBESZÉLGETÉSEK

Dolgozatom ezen szakaszáig különböző szakirodalmakból, valamint hivatalos és nem hivatalos – hazai és külföldi – videóanyagokból építkezik, bizonyos háttérbeszélgetések mellett. Kutatómunkámat jelen fejezetben az általam megszerkesztett és megtervezett magyar és angol nyelvű kérdőívek bemutatásával és elemzésével folytatom, valamint rendőrökkel készült interjúk értékelésével. A kérdőívek a fentebb leírt hipotézisekre épültek, így célom azok bizonyítása, vagy adott esetben megcáfolása.

Az angol nyelvű kérdőív, valamint a cseh-és angol nyelvű interjú fordítását én végeztem az angol nyelvtudásom, illetve egy erre alkalmas program segítségével (QuillBot), továbbá ellenőrzés céljából egy szaktársam segítségét kértem.

6.1. Cseh rendőrök nyomában

A Prágában töltött Erasmus-program keretében a Police Academy of The Czech Republic egyetem falai között az angol nyelvismeretem fejlődése, és a kint felvett tantárgyak mellett sikerült arra is időt szakítanom, hogy a dolgozatom témájával kapcsolatban beszélgessek a cseh rendőrökkel, és kikérjem véleményüket.

6.1.1. *Ondrej Vitvar rendőr hadnagy információi*

Egy bűnügyi szakterületen szolgálatot teljesítő nyomozóval készült – nem hivatalos, illetve nem reprezentatív jellegű interjú során megtudtam, hogyan, és miként működik általánosságban Csehország Rendőrsége, és a Taser - mint kényszerítő eszköz - milyen vélemény alakult ki róla. Ki, mikor, hogyan jogosult a használatára. Az interjú kérdéseket az alanyom – Vitvar rendőr hadnagy - először cseh nyelven válaszolta meg, majd azt átfordítottam angolra, majd azt magyar nyelvre. Az interjúban Vitvar hadnagy úr a témával kapcsolatban fontos kritikát fogalmaz meg: „*A cseh Rendőrség sajnos sokszor csak reagál, és nem megelőz*”. Elmondása szerint a Tasernek már sokkal korábban nagyobb jelentőséget kellett volna szentelni, legfőképpen rendszeresítésére és használatba vételére, mint amikor valójában megtörtént. Interjújában hivatkozik a cseh rendőrségi törvényre (273/2008 Sb. Zákon o Policii ČR), és kiemeli, hogy a cseh jogban is a

Taser kényszerítőeszköznek minősül, használatáról hatósági jegyzőkönyv készül, a rendőröknek pedig Taser képzésen kell részt venniük. Legjobb tudomása szerint ezt a képzést minden évben megismétlik.

Az interjújában tehát általános információkat közölt, valamint személyes véleményét fejtette ki a témával kapcsolatban, de elmondta, hogy valójában mélyebb belelátása nincs a körülményekbe, mert nyomozó tisztként dolgozik, leginkább hivatali környezetben.

6.1.2. Cseh rendőrök véleménye – anonim kérdőív

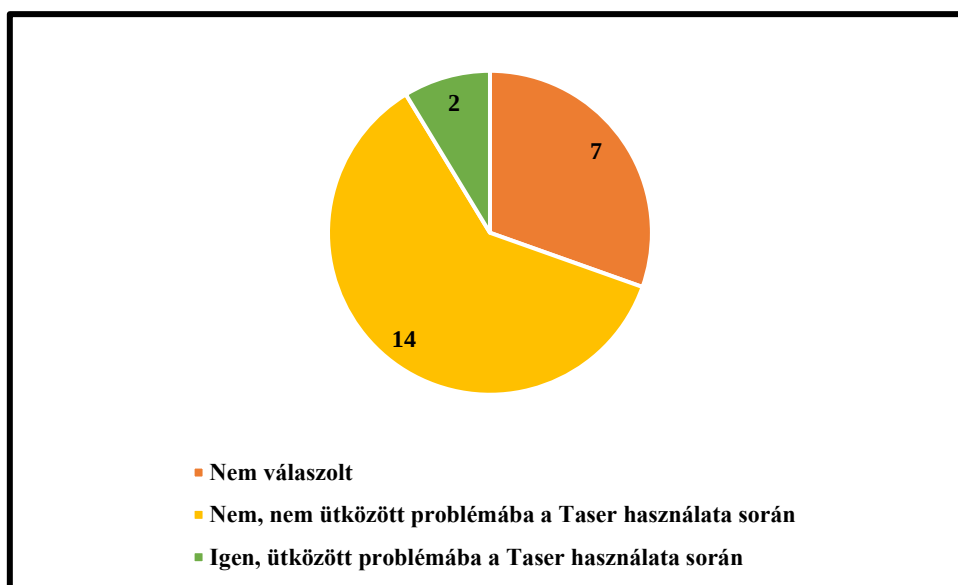
Egy, az egyetemen megismert rendőrnő útján közzé tettem egy anonim kérdőívet (Google Űrlapok formátumban) egy Facebook-os csoportban, amely kizárólag csak cseh rendőrök számára hozzáférhető. Úgy véltem, hogy egy angol nyelven készített, egyszerű kérdésekből álló kérdőív alapján több cseh rendőr véleményét is megismerhetem a témával kapcsolatban. A kérdőívet 2024. április 8-án tettem közzé, majd 2024. május 5-én zártam le, nem sokkal hazaérkezésem előtt. A kérdőív alapján bármi nemű statisztikát, vagy tézist állítani merően hiteltelen lenne, mert 24 rendőr töltötte ki azt– így a kérdőív nem reprezentatív jellegű, azonban irányadó a későbbi kutatásokra való tekintettel. A kitöltők között a nemek aránya 7 fő (29,2%) nő és 17 fő (70,8%) férfi. Túlnyomó többségben tiszthelyettesi állományban szolgálatot teljesítők a kitöltők. 20 és 30 év közöttiek töltötték ki elsősorban a kérdéseket, ezt talán annak tudhatom be, hogy a fiatalabb korosztály általában jobban beszéli és érti az angol nyelvet, amely képesség kellett a kérdőív kitöltéséhez.

6.1.3. A kérdőív értékelése

Bevezető kérdés formájában kíváncsi voltam, van-e a kitöltők között olyan rendőr, aki lőtt már ki Taser kilövőfejet akár képzés során, vagy akár éles rendészeti intézkedés során. A 24 válaszadó közül 16 fő (66,7%) „Igen” választ adott, ami az arányokat tekintve magas, ugyanakkor hozzá kell tenni, hogy egy Facebookos csoportban tudtam közzé tenni a kérdőívet, így valószínűsíthetően olyan rendőrök töltötték ki elsősorban a kérdéseket, akiket érdekel a téma, vagy valamilyen formában érintettek a témával kapcsolatban.

a. Az első hipotézisre vonatkozó kérdések

Nyílt, nem kötelezővé tett kérdés formájában arra voltam kíváncsi, hogy a Taser alkalmazása során ütköztek-e bármilyen problémába, mely megakadályozta a sikeres használatot. A kifejtős válaszok alapján 3 csoportba soroltam a válaszokat:

6. ábra: Did you experience any issues while or after using the Taser?

Forrás: saját szerkesztés

A két „Igen” választ relevánsnak találok részleteiben leírni:

„Yes. Standard issue is interruption of electrical circuit, because of thick layer of clothes, loose clothes, of stuff in pockets. In this case the taser doesn't work properly.” – „Igen. Általános probléma az elektromos áramkör megszakadása a vastag ruharéteg, vagy a bő ruhanemű miatt, vagy adott tárgyak elhelyezkedése a zsebekben is okozhatja ezt. Ebben az esetben a Taser nem működik megfelelően.”

„Usually doesnt work when suspect has thick layer of clothes (leather jacket, winter jacket,...) or when there is strong wind or bad weather condition outside.” – „Általában nem működik, amikor az intézkedés alá vont személy vastag ruhát visel (bőrkabát, télikabát stb.), vagy ha erős szél, vagy rossz idő van kint.”

A válaszok rávilágítanak az eszköz használatának kihívásaira, és arra a tényre, hogy a Taser használata nem minden esetben sikeres. Hipotézisem szempontjából ez a vélemény relevanciával bír, hiszen az eszköz által teremtett biztonságérzet nem minden körülmény között tud érvényesülni.

A következő kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy adott éles rendészeti intézkedés során először inkább a Tasert, vagy a lőfegyvert használna a válaszadó. A kitöltők közül 18 fő (75%) a Taserre voksolt, míg 6 fő (25%) a lőfegyverre.

Más válaszlehetőséget nem adtam meg a válaszadók számára, azonban azt gondolom, hogy a két-opciós válaszok aránya igazolja azt a feltevésemet, miszerint a Taser használata jóval kevesebb, és kisebb mértékű következménnyel jár, mint a lőfegyverhasználat, ezért inkább azt választanák. A döntésükhöz az is hozzájárulhatott, hogy megbíznak a Taserben, mint rendészeti kényszerítőeszközben.

Ezt követően megkérdeztem a cseh rendőröktől, hogy éles rendészeti intézkedés során tartanak-e a Taser használatától. Erre azért voltam első sorban kíváncsi, mert amennyiben úgy érzik, hogy nem tudják magabiztosan kezelni az eszközt, vagy éppen nem bíznak annak helyes működésében, az a biztonságukra inkább rossz, mint jó hatással van. A válaszadókból 21 fő (87,5%) nem fél a Taser használatától, míg 3 fő (12,5%) fél az eszköz alkalmazásától. A nemek arányait tekintve a nők (7 fő) 42,85%-a fél az eszköz használatától, míg a férfiak oldalát tekintve (17 fő) azok 5,88%-a tart az eszköz alkalmazásától, szám szerint egy férfi.

A kérdőívben résztvevők alacsony létszáma miatt reprezentatív adatbázis és grafikon készítése nem tűnt célszerűnek, de alapvetően elmondható, hogy a kitöltő cseh rendőrök nagy többsége nem tart a Taser alkalmazásától – nemtől függetlenül.

A hipotézishez tartozó utolsó kérdésem a következőképp szól: „*Does Taser increase your confidence?*” – „*Növeli a Taser viselése az önbizalmad?*” Feltevésemet szerint a Tasert viselő rendőrök számára egyfajta megnyugvást, és biztonságérzetet ad az eszköz, mely növeli magabiztosságukat egyes rendőri intézkedések során. A válaszadókból 11 fő (45,8%) „Igen” opciót, míg 13 fő (54,2%) „Nem” opciót választotta. A kérdőívet kitöltő cseh rendőrök válasza e tekintetben megosztó, nem foglalnak egyértelmű álláspontot, mely eredmény alapvetően cáfolja feltevésemet.

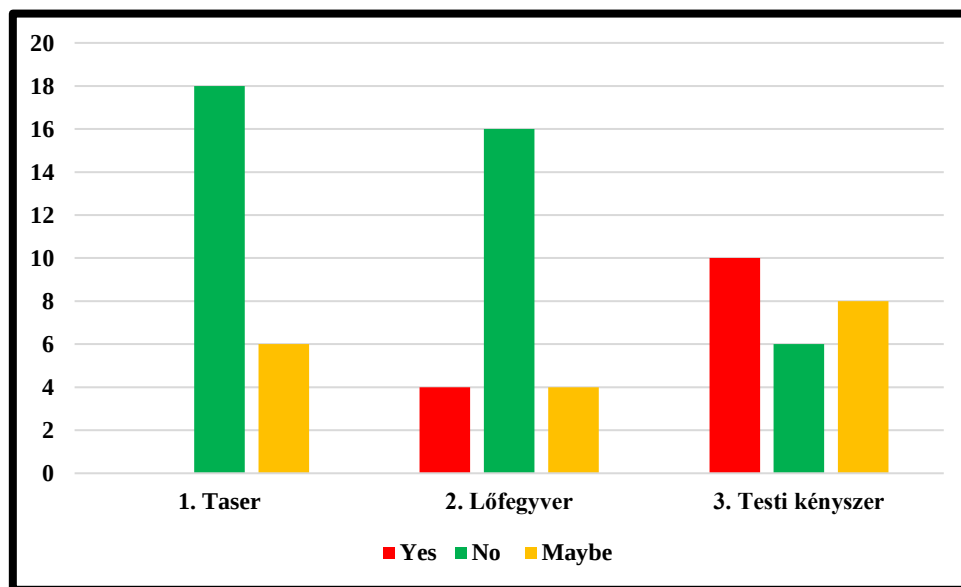
b. A második hipotézisre vonatkozó kérdések

Elsősorban arra voltam kíváncsi, hogy a kitöltők tesznek-e különbséget a között, ahogy a férfi rendőrök, illetve a rendőrnők alkalmazzák a különböző kényszerítőeszközöket. 3 egymáshoz nagyon hasonló kérdést intéztem hozzájuk:

1. „*Do you believe that a man or a woman handling a Taser differs in any way?*” – „*Szerinted a rendőrnők Taser használata, kezelése különbözik a férfi rendőrök Taser használatától, kezelésétől?*”

2. „Do you believe that a man or a woman handling a handgun differs in any way?” - „Szerinted a rendőrnők lőfegyver használata, kezelése különbözik a férfi rendőrök lőfegyver használatától, kezelésétől?”
3. „Do you believe that a man or a woman handling a physical coercion differs in any way?” - „Szerinted a rendőrnők testi kényszert ugyanolyan hatékonysággal tudnak alkalmazni, mint férfi rendőrök?”

Adott kérdésekhez 3 válaszlehetőséget adtam meg, így a válaszok aránya a következőképpen alakult:

7. ábra: A Taser, a lőfegyver és a testi kényszer összehasonlítása rendőrnők és a férfi rendőrök alkalmazásának tekintetében – cseh kérdőív

Forrás: saját szerkesztés

A grafikonból kiolvasható, számomra nagyon fontos adat, hogy a válaszadók közül egy fő sem gondolta határozottan azt, hogy a nő vagy férfi rendőrök Taser használata különbözne. A lőfegyver esetében a válaszok már megosztóbbak, 4 fő (16,7%) gondolja azt, hogy a lőfegyvert máshogy kezeli valamilyen formában a férfi és a női nem. A harmadik kérdés esetében a válaszok aránya megfordult, és számomra ésszerű módon a kitöltő cseh rendőrök többsége azt gondolja, hogy a férfi és a női rendőrök testi kényszer alkalmazása különbözik egymástól. Mind a három kérdést egy nyílt, kifejtős kérdés követett, ahol a válaszadó döntése esetén kifejthette, miért az adott opciót választotta. A 3 kérdésre összesen 15 darab kifejtős válasz érkezett, közülük 3 darab cseh nyelven. Néhány véleményt az alábbi táblázatba gyűjtöttem össze:

4. táblázat: Kifejtős válaszok összesítése

1. Taser	„Different timing in using and other” – „Eltérő időzítés használat során.”
2. Lőfegyver	„On average females are physically disadvantaged in comparison to males in size and strength, therefore the ability to compensate recoil etc. is lower. Also if you count weapon retention in handling a gun, which I would definitely do, the physical disadvantage is also making female officer more likely to be disarmed. Average female officer has less interest in guns and shooting, which shows in technique. From seeing a lot of use of firearms from USA, the ability to handle the situation as whole (including handling a firearm) is on average much lower in case of female officers.” – „Általában a nők fizikai hátrányban vannak a férfiakkal szemben, mind méretben, mind erőben, így kevésbé képesek érvényesülni, kompenzálni. Ugyanígy, ha a fegyver megtartását vesszük figyelembe, amit én mindenképpen megtennék, akkor fizikai hátránynak számít az is, hogy egy rendőrnő nagyobb valószínűséggel lesz lefegyverezve. Általában a rendőrnők kevésbé érdeklődnek a fegyverek és a lövészet után, ami a technikában is megmutatkozik. Ha megnézzük az USA-ban látott eseteket, ahol volt lőfegyverhasználat (beleértve a lőfegyver kezelését is), akkor láthatjuk, hogy ezen eszközök kezelésének képessége átlagosan kisebb a rendőrnők esetében.”
3. Testi kényszer	„Females are generally weaker and smaller than males. Also they rarely show interest in DT training.”- „A nők általában gyengébbek és kisebbek, mint a férfiak. Emellett ritkábban érdeklődnek az intézkedéstaktikai képzések után.” „Men are usually stronger and weight more so it is easier for them to pacify the suspect.”- „A férfiak általában erősebbek, és nagyobb a tömegük, így számukra egyszerűbb kezelni az intézkedés alá vont személyeket.”

Forrás: saját szerkesztés

A válaszok nagy többsége csoportosítva a következőkre tér ki tehát:

- a nőket általában kevésbé érdekli az intézkedéstaktika, a lövészet, vagy a fegyverekkel, azok kezelésével kapcsolatos ismeretek (Taser, lőfegyver, testi kényszer)
- a nők általában óvatosabbak a kényszerítőeszközökkel, és kevésbé bíznak azokban, valamint saját képességükben a kényszerítőeszköz használatát illetően (lőfegyver)
- a nők általában gyengébbek és kisebbek, mint a férfiak, így testi kényszer alkalmazása során eleve hátrányban vannak, emellett könnyebben lefegyverezhetőek (lőfegyver, testi kényszer)

Az önálló, kifejtős válaszok alapján azt gondolom, hogy bizonyos tekintetben kaptam egy másik megközelítést is a témához: hipotézisem megalkotása során nem vettem számításba, hogy a nőket általában valóban kevésbé érdekelheti az önvédelem, harcművészet, intézkedéstaktika, vagy általában a fegyverek ismerete. Ez a komponens pedig negatív befolyással lehet a rendőrök magasabb szintű Taser képzése során, hiszen ha nem érdeklődnek az eszköz iránt, akkor az edukáció sem lesz a vártnak megfelelő hatékonyságú. Ennek következménye pedig az lehet, hogy a rendőrök éles rendőri intézkedések során nem, vagy kevésbé lesznek képesek a Taser adta előnyöket kihasználva előmozdítani az erőhátrányukat.

6.2. Pest vármegyében és BRFK-n szétküldött kérdőív értékelése

A Budapesti Rendőr-főkapitányságon és a Pest vármegyében szolgálatot teljesítő rendőri állományak szétküldött kérdőív a belügyi tudományos kutatói és tudományszervezői munkáról szóló 6/2006. (BK. 4.) BM utasítás értelmében **kérelem benyújtása, majd annak elfogadása** után tettem közzé az érintett rendőrök körében.

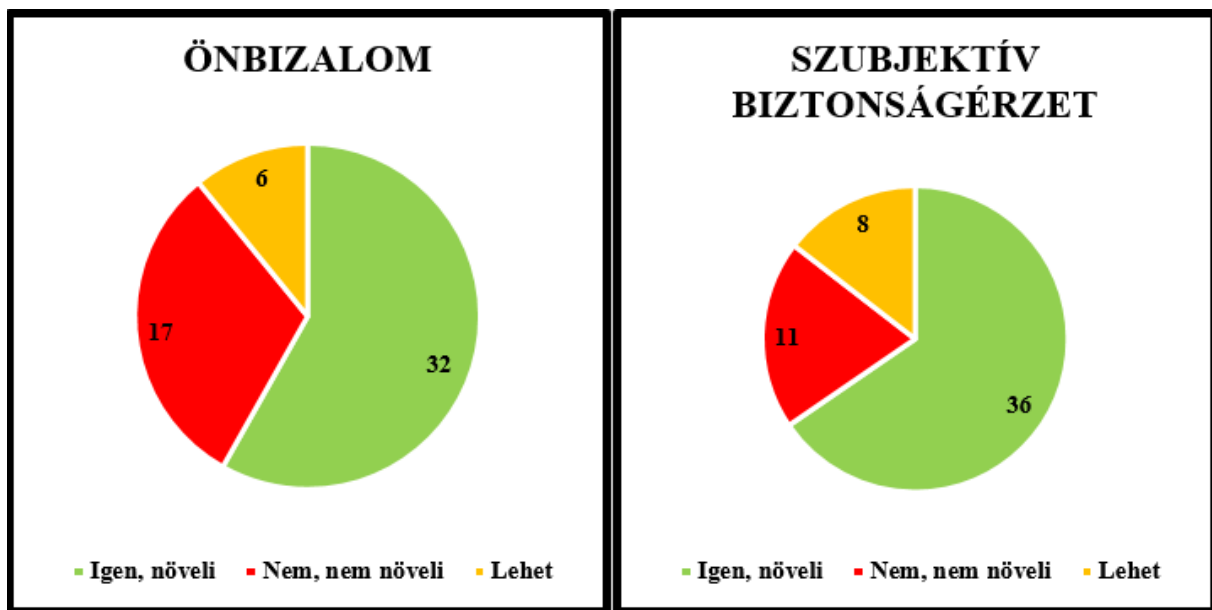
A kérdőívet igyekeztem nagyon hasonlóan megszerkeszteni, mint a Csehországban közzé tett kérdőívet annak érdekében, hogy összehasonlításokat végezhessenek. A kérdőívet 2024. szeptember 4-én küldtem szét első körben, majd 2024. szeptember 11-én zártam le. Összesen 73 kitöltés érkezett, melyből 70 használható fel, így azt gondolom, hogy az eredmény statisztikai szempontból nem szignifikáns, ugyanakkor a jelenlegi lehetőségeimhez és korlátaimhoz mérten a kitöltők száma elfogadható.

A kitöltők átlagos életkora 33,8 év, közülük 19 kitöltő nő, 51 kitöltő pedig férfi. A dolgozat témáját tekintve előnyt hordozott volna magában, ha több rendőrnő kifejti a véleményét. A kitöltők 60%-a Pest vármegyén teljesít szolgálatot, míg 40% a BRFK-n – a két szerv praktikusági okokból került kiválasztásra, mert kapcsolataim útján a kérdőívet ide tudtam a legegyszerűbben elküldeni. Rendfokozatukat tekintve a kitöltők 56,2%-a tiszthelyettes, 34,2 %-a tiszt, és 9,6 %-a főtiszt, mely információ azért számottevő, mert a Tasert nagy többségében a tiszthelyettesi állomány veszi fel a szolgálat során, így elmondható, hogy a kitöltők nagy része közvetlenül érintett a kérdésben.

a. Az első hipotézisre vonatkozó kérdések

A cseh kérdőívhez hasonlóan megkérdeztem a kitöltőket, hogy a Taser viselése növeli-e az önbizalmukat a szolgálatteljesítés során, avagy nem. Ugyanígy arra is kíváncsi voltam, hogy az eszköz képes-e növelni a szubjektív biztonságérzetüket, amennyiben maguknál tartják a szolgálat során.

A két kérdésre nem volt a kitöltő rendőrök számára kötelező a válaszadás, így 55 kitöltés érkezett be. A válaszok a következőképpen alakultak a két kérdéskör esetén:

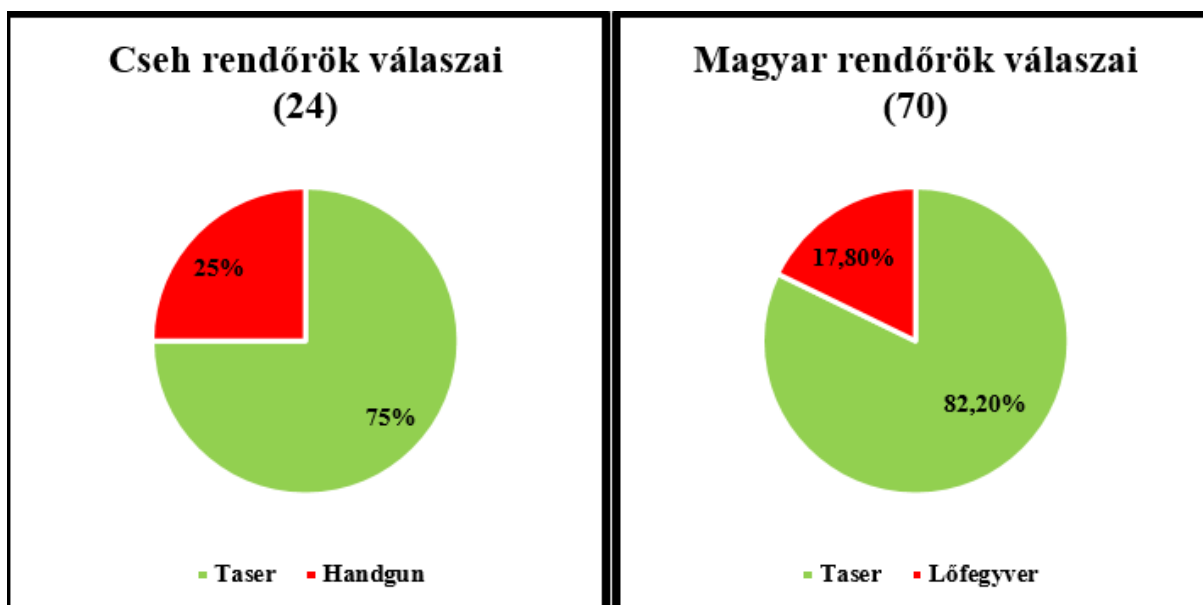

8. ábra: Válaszok aránya a Taser önbizalmat és szubjektív biztonságérzetet növelő hatása kérdéskörben

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók 58,2%-a úgy véli, hogy a Taser viselése szolgálatteljesítés során növeli az önbizalmát, valamint 65,5% számára a biztonságérzetet növeli – azt gondolom, hogy hipotézisemre való tekintettel ezek pozitív értékek, hiszen a „Lehet” válasszal kiegészülve kimondható, hogy a kitöltő rendőr állomány túlnyomó többsége bízik az eszközben. Kíváncsi voltam, hogy ebben a kérdéskörben a rendőrnők milyen válaszokat adtak, ezért megnéztem az eredményeket nemekre lebontva is. A 19 fő nő nemű kitöltő közül 11 fő válaszolta meg ezt a kérdést: közülük 3 fő mindkét kérdésre „Nem” választ adott, 5 fő mindkét kérdésre „Igen” választ adott, 1 fő pedig úgy véli, hogy az önbizalmát nem növeli az eszköz, de a biztonságérzetét lehet. 1 fő szerint önbizalmát lehet, hogy növeli, de biztonságérzetét igen, és végül 1 fő önbizalmát nem növeli, de biztonságérzetét igen. A vélemények tehát megosztóak a nők között, de összegezve a kitöltő rendőrnők 63,6%-nak biztonságérzetet ad a Taser viselése szolgálatteljesítés során.

A következő kérdés, amelyet relevánsnak találok elemezni, így hangzik: „*Amennyiben a törvényi feltételek lehetővé teszik a lőfegyverhasználatot, de adott helyzet lehetőséget ad a Taser és a lőfegyver közötti választásra, akkor először inkább Tasert, vagy inkább lőfegyvert használnál?*” Adott kérdést a cseh rendőrnek is kiküldtem, és érdekesnek gondolom egymás mellé állítani a két csoportot:

9. ábra: Válaszok aránya a Taser és a lőfegyver elsődleges használatának kérdéskörében

Forrás: saját szerkesztés

Mindkét csoport esetében a kitöltő rendőrök nagy aránya először a Tasert alkalmazná a lőfegyverrel szemben. A csehek válasza már korábban igazolt abban, hogy a Taser kényszerítőeszköz alkalmazása a rendőrökre nézve jóval kisebb stresszfaktort és felelősséget jelent a lőfegyverrel szemben, a magyar rendőrök véleménye pedig ezt megerősítette.

b. a második hipotézisre vonatkozó kérdések

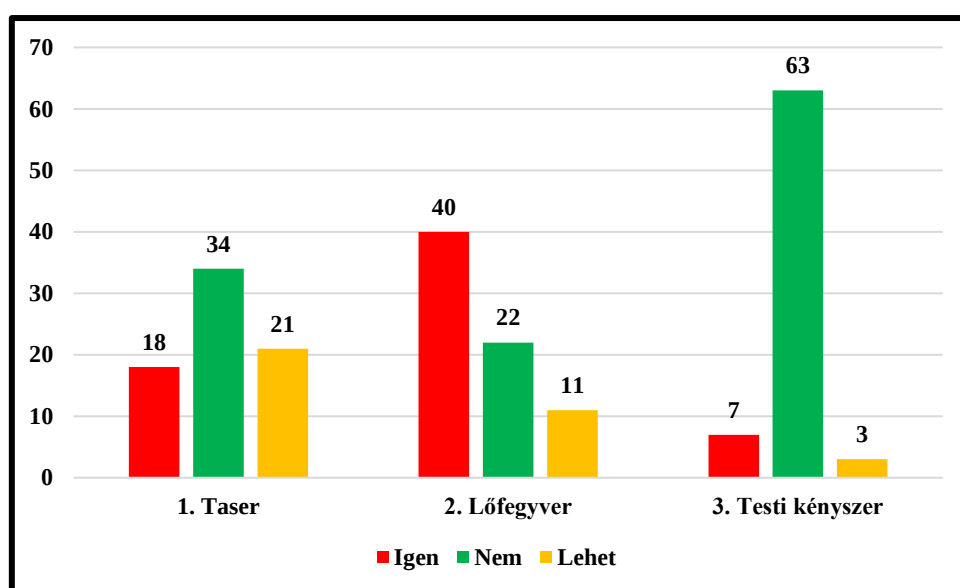
A korábbi kérdőívhez hasonlóan összehasonlítást végeztem a rendőrnők és a férfi rendőrök Taser, lőfegyver, valamint testi kényszer kényszerítőeszközök alkalmazása között. A 3 kérdést a következő táblázatban egymás mellé a helyeztem az átláthatóság érdekében:

5. táblázat: Összehasonlító kérdések összesítése

„Szerinted a rendőrnök Taser használata, kezelése különbözik a férfi rendőrök Taser használatától, kezelésétől?”	„Szerinted a rendőrnök lőfegyver használata, kezelése különbözik a férfi rendőrök lőfegyver használatától, kezelésétől?”	„Szerinted a rendőrnök testi kényszer ugyanolyan hatékonysággal tudnak alkalmazni, mint férfi rendőrök?”
--	--	---

Forrás: saját szerkesztés

Adott kérdésekhez 3 válaszlehetőséget adtam meg, így a válaszok aránya a következőképpen alakult:

10. ábra: A Taser, a lőfegyver és a testi kényszer összehasonlítása rendőrnök és a férfi rendőrök alkalmazásának tekintetében – BRFK, Pest megye kérdőív

Forrás: saját szerkesztés

A válaszok aránya a 3 kérdés tekintetében azt gondolom, hogy hipotézisemet pozitív irányba erősíti. A 70 fő válaszadó közül **34 fő (46,6%)** azt gondolja, hogy a Taser használatában, alkalmazásában nem különbözik a két nem. Ezzel ellentétben, a lőfegyver tekintetében a kitöltők közül **22 fő (30,1%)** véli úgy, hogy a rendőrnök és a férfi rendőrök a lőfegyvert egyenlő minőségben képesek alkalmazni. Utóbbi két számadat azt a feltételezést erősíti, hogy a rendőrnök a lőfegyverrel szemben a Tasert sokkal inkább egyenlő esélyekkel hivatottak alkalmazni. A harmadik kérdésben (a cseh kérdőívben érkezett válaszokhoz hasonlóan) majdnem egyértelmű álláspontot képviselnek a kitöltő rendőrök: a 70 fő válaszadóból 63 fő (86,3%) azt gondolja, hogy a rendőrnök testi kényszerrel nem tudnak ugyanolyan hatékonysággal alkalmazni, mint férfi munkatársaik.

Véleményem szerint kijelenthető, hogy az átlag fizikumú nők helyzetét tekintve a válaszok aránya biológiai-és anatómiai szempontból megalapozott. Megkértem a kitöltőket, hogy néhány szóban, nyitott válasz formájában indokolják meg válaszukat (a válaszadás nem volt kötelező). A kifejtett válaszok közül néhány, általam relevánsnak ítélt választ összegyűjtöttem:

A. Taser – 28 darab kifejtett válasz

„Ebben még nem nagyon van tapasztalatom. Több férfi kollégának van Taser képzése, mint nőnek. Én személy szerint alkalmaztam már, akkor a férfi kollégák nem lépték meg, amit én igen, de azt gondolom ez inkább személyiség függő, mintsem nemhez köthető kérdés. Viszont az a véleményem, hogy sokkal inkább a nőknek kellene magukon “viselni” a Tasert, mint a férfiaknak, ennek több oka is van, de egy regénynek itt most nincs helye” – a válaszadó tiszthelyettes rendőrnő, a „Lehet” opciót választotta.

„Mivel a Magyar Rendőrségnél rendszeresített TASER X2 vezetett áramos elektromos kényszerítő eszköz a szolgálati maroklőfegyverekhez képest (CZ P07 és CZ P09) nem rendelkezik olyan alkatrészrel illetve felépítéssel, ami nehezítené az eszköz kezelését egy esetlegesen gyengébb fizikumú kezelő esetén, így nem gondolom, hogy különbséget lehet tenni a női és a férfi kezelők között.” – a válaszadó tiszthelyettes férfi rendőr, a „Nem” opciót választotta.

„Úgy vélem, hogy nincs ugyan az a visszatartó faktor, mint a lőfegyver esetében (súlyos kimenetel)” – a válaszadó tiszti rendfokozatú férfi rendőr.

„Képzettségtől és szituációtól függ, nem nemtől.” – a válaszadó tiszthelyettes rendőrnő.

A Taser esetében a kifejtett válaszok csoportosítása:

- nem válaszolt (42 fő)
- nincs tapasztalata a témát illetően (11 fő)
- gyakorlás, képzés hiányában a rendőrök nem tudják a Tasert egyenlő minőségben használni, mint férfi munkatársaik (5 fő)
- a rendőrök nagyobb mértékben félnek a Taser használatától, mint férfi munkatársaik, ezért nem tudják egyenlő minőségben használni (4 fő)
- egyéb (8 fő)

B. Lőfegyver – 37 darab kifejtett válasz

„A Magyar Rendőrségnél rendszeresített CZ P07 és CZ P09 szolgálati maroklőfegyverek működési elvükből, felépítésükből és a fegyver anyaghasználatából kifolyólag csak korlátozottan alkalmas egyéb iránt rendőri szolgálati feladatok ellátására. A külső kakasos el-sütőszerkezet, az alacsony szán profilmélység, az erős kakasfeszítő rugó, az erős helyre-toló rugó illetve az egyes kezelőszervek kialakítása (fesztelenítő kar, szánakasztó kar) erő-sen befolyásolhatják a fegyver működtetését. A nők és a férfiak közötti erőviszonyok (testi erő, izomtömeg, marok-erősség, stb.) tekintetében sajnálatos módon előjönnek a fegyver fentiekben részletezett "hiányosságai" és a lövészeti képzéseken tapasztaltak alapján egy-értelműen látható hogy a rendőrnők (főleg a gyengébb fizikumúak) hátrányban szenvednek a fegyver használatakor.” – a válaszadó tiszthelyettes férfi rendőr.

„Egy két kivételt leszámítva a női kollégák sokkal bizonytalanabbak, bátortalanabbak a fegyver kezelés terén, ez pedig azt eredményezi, hogy ügyetlenebbek is. Ugyanis az éves lövészen szerzett "kudarok" miatt nem mernek és nem is akarnak 100% erőbedobással és odafigyeléssel beleadni mindent egy gyakorlásba vagy akár vizsgába. Ez pedig azt ered-ményezi, hogy sokan konkrétan utálják még kézbe venni is a fegyvert.” – a válaszadó tiszt-helyettes rendőrnő.

A lőfegyver esetében a kifejtett válaszok csoportosítása:

- nem válaszolt (33 fő)
- a rendőrnőket általában kevésbé érdekli a fegyverek ismerete, mint férfi munkatársai-ikat, így ebből következik, hogy nem tudják egyenlő minőségben használni a lőfegy-verüket (7 fő)
- fizikai, testi különbségekből adódóan a rendőrnők nem tudják egyenlő minőségben használni lőfegyverüket, mint a férfi rendőrök (11 fő)
- a rendőrnők általában bátortalanabbak, határozatlanabbak (5 fő)
- gyakorlás, képzés szűkében a rendőrnők nem tudják a lőfegyvert egyenlő minőségben használni, mint férfi munkatársaik (4 fő)
- egyéb (10 fő)

C. Testi kényszer – 43 darab kifejtett válasz

A kifejtett válaszok csoportosítása a testi kényszer kérdéskörében:

- nem válaszolt (27 fő)
- a rendőrök általában kisebb fizikummal, súllyal rendelkeznek, ezért nem képesek egyenlő hatékonysággal alkalmazni a testi kényszeret, mint férfi munkatársaik (43 fő)

6.3. Interjú Vadóc Gábor rendőr törzsőrmesterrel

A Budapesti Rendőr főkapitányság Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály Intézkedéstaktikai Alosztály munkatársa, Vadóc Gábor r. törzsőrmester instruktorként és egyben Taser oktató is. Törzsőrmester úrral fontosnak véltem egy interjút készíteni, mert azt gondolom, hogy a Taser hazai helyzetét akkor tudom igazán megérteni, ha tisztában vagyok a képzéssel, és annak részleteivel. A szakértő interjúalanyom elmondta, hogy a Taser rendszeresítése óta kiképző, így a kezdetektől foglalkozik az eszközzel. A Taser képzés mellett többek között lőfegyver kiképzéssel, Police Medic képzéssel és gépjárműves intézkedésekkel is foglalkozik, így feladata sokrétű és átfogó az intézkedéstaktika világában. Kíváncsi voltam, hogy mi alapján választják ki a BRFK-n azokat a rendőröket, akik részt vehetnek Taser képzésen, van-e valamilyen séma, vagy rendszer, ami ezt szabályozza. Törzsőrmester úr válasza így hangzott:

„A BRFK tekintetében gyakorlatilag bármely rendőr elvégezheti a képzést, azonban a jelentkezőket a BRFK szervezeti egységeinek (kerületei kapitányságok, bűnügyi szervek) vezetői jelölik ki. A jelentkezés nem bonyolult, azonban komoly adminisztrációt igényel, hiszen az adott szervezeti egység szolgálatvezénylését, valamint az alosztály képzési naptárát figyelembe véve kell kijelölni a képzésre küldött rendőröket. Az alosztály létrehozott egy olyan (a szervezeti egységek vezetői által is elérhető) adminisztrációs felületet, melyben meghirdetésre kerülnek a képzések és azokra a szervezeti egységek vezetői delegálhatják a rendőröket.”

Ez azt jelenti, hogy a képzés nem kötelező a rendőrök számára, tulajdonképpen random módon vesznek részt rajta mind a járőr, mind a bűnügyes kollégák. Törzsőrmester úr elmondta, hogy gyakran attól függ a részvétel, hogy adott rendőrnek mennyi ideje van, miként megy szolgálatba, és az adott kapitányság tudja-e hiányolni a képzés erejéig. Ezt követően megkértem interjúalanyomat, hogy vázolja fel a Taser képzés menetét:

„Jelenleg a BRFK tekintetében háromféle TASER képzést hajtunk végre, egyrészt az „egyszerűsített” (kilövőfej nélküli használatra) - 1 napos képzést, másrészt a „kiegészítő” (egyszerűsített képzéssel már rendelkező rendőröknek, kilövőfejes használatra) – 1 napos képzést, valamint a „komplex” (kilövőfejes használatra) – 2 napos képzést.

A válaszból kiderül, hogy a gyártói ajánlás ellenére sor kerül az eszköz közvetlen sokkoló, kilövőfej nélküli oktatására is, melynek első sorban anyagi háttere van a kilövőfejek rendkívül magas ára miatt. Törzsőrmester úr elmondta, hogy a képzés elméleti-és gyakorlati részből áll, melynek során a résztvevők elsajátítják az eszköz működésének alapjait, az eszközzel végrehajtható taktikai megoldásokat, valamint szituációs gyakorlatokon keresztül megismerhetik annak praktikus használatát.

Azt gondolom, hogy a rövid interjú – mely teljes egészében a mellékletek között olvasható – segít abban, hogy az eredmények és következtetések kiértékelése során figyelembe vegyem a valóságot, és azt, hogy a hazai gyakorlat milyen kihívásokba és nehézségekbe ütközik.

7. EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK

Az interjúk alapján azt gondolom, hogy a Taser valóban kellően fontos téma a rendészeti szektorban, továbbá ezen beszélgetések szélesítik a látószöveget, melyen keresztül megközelíthetem a témát. A kérdőívek alkalmazásával célom volt, hogy az általam kigondolt feltételezéseket megerősítsem, vagy adott esetben megcáfoljam.

7.1. Pozitív eredmény az első hipotézis vonatkozásában

„A Taser használata növeli a rendőr és az intézkedés alá vont személyek, valamint az intézkedés közelében tartózkodó más személyek biztonságát egyes rendészeti intézkedések során.” Hipotézisemet azzal szerettem volna alátámasztani, hogy az eszköz viselése kellő önbizalmat kínál a rendőrök számára, valamint növeli leendő kollégáim szubjektív biztonságérzetét. Ezekkel a faktorokkal nagy arányban egyetértettek a kitöltő rendőrök, így megalapozott, hogy az intézkedő alanyok nagyobb biztonsággal és odafigyeléssel képesek alkalmazni az eszközt. A másik oldalon mindkét kérdőívben fontos alponként szerepelt, hogy a kitöltők vajon a Tasert, vagy a lőfegyvert részesítik előnyben a rendészeti intézkedések során. Megerősítést nyert, hogy adott törvényi feltételek mentén a Taser előtérbe kerül a lőfegyverrel szemben, hiszen előbbinek lehetséges következménye messze elenyésző utóbbihoz képest.

A kérdőívben kiértékeltek alapján azt gondolom, hogy a Taser valóban képes növelni a biztonságot, melynek következtében elkerülhető egyes intézkedések során az esetleges tragédia bekövetkezése – így megéri a további, mélyebbre ható kutatás végzése, valamint az eszközben rejlő lehetőségek fejlesztése, tovább gondolása.

7.2. Kétséges eredmény a második hipotézis vonatkozásában

„A Taser használata a rendészeti intézkedések során képes a fizikai erőegyenlőség előmozdítására férfi és nő között.” Feltételezésemmel kapcsolatban szkeptikus vagyok a kérdőívek értékelése után is. A kitöltő rendőrök úgy vélik (nem kirívóan magas fölényrel ugyan), hogy a Tasert - a lőfegyverrel szemben - nagyobb eséllyel kezelik a rendőrnök egyenlő minőségben férfi munkatársaikhoz képest.

Ezen eredmény mellett fontos kihangsúlyozni, hogy a kitöltők magas arányban gondolják úgy, hogy a testi kényszert a rendőrnők nem képesek egyenlő hatékonysággal alkalmazni, mint a férfi rendőrök. Ezek alapján kijelenthető, hogy az említett erőhátrány előmozdítására képes lehet a Taser, ugyanakkor a kifejtett, őszinte vélemények megkérdőjeleznek. Számos kitöltő rendőr leírta, hogy a rendőrnők nagy átlagban nem érdeklődnek a fegyverek, harcművészetek iránt, mely tényező felborítja a gondolatmenetet. Ezen észrevétel alapján sem a lőfegyver képzés, sem a Taser képzés nem lehet kellően hatékony a rendőrnők számára, melynek következtében a rendőri intézkedések során nagy eséllyel nem lesz eredményes a Taser használat. A másik tény (melyet Vadóc Gábor törzsőrmester is említett, valamint néhány kifejtett válaszban is szerepelt a magyar kérdőívben), hogy a Taser képzésekre nagy átlagban a férfi munkatársakat választanak ki – ennek oka lehet az említett érdektelenség a nők részéről, valamint a sztereotípiák a nők ügyetlenségével kapcsolatban.

Ezen faktorok segítségével fogalmazom meg javaslataimat, melyek elősegíthetik hipotéziseim megvalósulását, vagy ezen, már esetlegesen élő jelenségek megerősítését.

8. JAVASLATOK

A hipotézisek és a kutatómunka eredményeinek megfelelően igyekeztem olyan reális javaslatokat megfogalmazni, melyek a magyar Rendőrség lehetőségeinek, erőforrásainak és kapacitásának megfelel. Ezen kívül célként tűztem ki azt is, hogy ezek a javaslatok valóban kivitelezhetőek legyenek a gyakorlatban is.

8.1. A rendőrök kiválasztása a Taser képzésekre

Az első gondolat arra vonatkozik, hogy a magyar Rendőrség állományából mely rendőrök menjenek első sorban a képzésre, milyen szempontok alapján válogassuk ki őket. Az 5. fejezetben megfogalmazott hipotézisek alapján azt gondolom, hogy **első vonalban a női rendőröknek lenne célszerű lehetőséget biztosítani a képzésre, valamint a kisebb termetű, magasságú és fizikumú férfi rendőröknek.** A férfi rendőrök válogatása tekintetében jó mérce lehet például az éves fizikai felmérésen való teljesítmény. Ettől függetlenül nem gondolom, hogy csak a női rendőröknek kell részt vennie a képzésen, hiszen azt is figyelembe kell venni a válogatás során, hogy egyes kapitányságokon milyen az állomány férfi-és női aránya, valamint ha egyes kapitányságokon állandó váltások látnak el szolgálatot, akkor a váltás összetételét is érdemes figyelembe venni. Ezen szempontok alapján pedig egy irányítottabb, tudatosabb felkészülést lehetne biztosítani. Ideális körülmények között minden magyar rendőrnek lehetősége lenne részt vennie a kilövőfejes képzésen, de legjobb tudomásom szerint jelenleg egyelőre erre még nincs lehetőség. A Taser képzést abból a szempontból is kiemelt fontosságúnak találom, hogy adott esetben a Tasert használó rendőr mellett szolgáló, úgynevezett biztosító rendőrnek is szüksége lehet valamennyi szakmai ismeretre az eszközről. A Taser biztosítását a következő alfejezetben részleteiben is kifejtem.

A kérdőívben kapott kifejtett válaszok megkérdőjelezik a rendőrnők hatékony részvételét a Taser képzéseken, ezért azt gondolom, hogy érdemes lenne megvitatni **egy külön, speciális Taser képzést a rendőrnők számára.** A képzés során központi szerepet kapna az **edukáció az önvédelem fontosságával kapcsolatban,** valamint fókuszba kerülne a **fegyverek és harcművészetek ismeretének megkedveltetése a nők számára is.** Ehhez azonban elengedhetetlen az anyagi-és humán erőforrás ráfordítása a Rendőrség tekintetében, továbbá a vezetők együttműködése, hogy valóban azon rendőröket válasszák ki a képzésekre, akik erőhátrányban vannak másokkal szemben.

8.2. A Taser viselése rendőrpáron, vagy rendőri egységen belül – gyártói ajánlás alapján a Taser csak rendőrcsoport, vagy járőrpár esetén alkalmazzák.

A rendőri szolgálatellátás során nagy többségben a rendőr nem lát el egyedül szolgálatot, csak a törvényben meghatározott feltételek mentén, ritka esetben. A rendészeti intézkedések jelentős részénél tehát legalább két fő rendőr van jelen: akár járőrszolgálat esetén, akár a bűnügyi nyomozók munkája során, például lefoglalás vagy helyszíni szemle keretén belül. A Taser és a hozzá tartozó kilövőfej kevés mennyiségének tudatában az egyenlőbb elosztást tudom megfogalmazni javaslatként: inkább legyen minden rendőr párnál egy darab Taser, minthogy egy rendőr párnál kettő, és más párnál pedig egy sem. Ahogy korábbi fejezeteimben megfogalmaztam, a Taser használata életet menthet, mentális egészséget őrizhet, így kiemelt szerepe van annak, hogy minden rendőri egységénél legyen legalább egy darab eszköz.

Álláspontom szerint a rendőri egységen belül - a korábban megfogalmazott érvek és gondolatok mentén - a Tasert inkább a női rendőr, vagy férfi összetételű rendőrpár esetén a gyengébb fizikumú rendőr viselje azt, vagy összegezve: **annál a rendőrnél ne legyen az eszköz, aki a Taser használatot követően a további kényszerítőeszközöket biztonságosabban, nagyobb fizikai erőfőlénnel tudja alkalmazni.** Másképp: a Tasert biztosító rendőr rendelkezzen a nagyobb fizikai adottságokkal. Ennek oka, hogy egy támadó, vagy aktív ellenszegülő magatartást tanúsító intézkedés alá vont személlyel szemben – ha kényszerítő eszköz alkalmazására kerül sor, akkor az említett rendőrök majdnem, vagy talán teljesen egyenlő minőségben és milyenségben tudják alkalmazni az eszközt, mint a nagy fizikumú rendőr társaik. Itt megjegyzem, hogy szakértő interjúalanyom felhívta a figyelmemet beszélgetésünk során, hogy a Tasert minden esetben löfegyverrel érdemes biztosítani, mert egy esetleges hibás működés során, vagy adott szituáció eszkalációja esetén úgynevezett „B” opcióként funkcionál, és biztonságot kínál az intézkedők számára.

Ezzel párhuzamosan pedig, a Taser rázást kapott intézkedés alá vont személyt a nagy fizikumú rendőr nagyobb és hatékonyabb módon tudja kezelni (legyen szó bilincselésről), mint a korábban említett társa. Amellett, hogy ez a felállás taktikai szempontól praktikus és gyakorlatban is alkalmazható, ezzel a módszerrel felkészülhetnek az intézkedő rendőrök arra az esetre is, ha az eszköz nem talált megfelelően célba, és az intézkedés alá vont személy nem lett harcképtelen. Ugyanígy arra a nagyon ritka, de lehetséges esetre is igaz, ha valamilyen oknál fogva a Taser ütést kapott személyre nem úgy hat az eszköz, ahogy az várható, és mégis ellenállásra vagy támadásra képes. Az ilyen szituációkban nagy előny lehet az intézkedő rendőrök számára, ha a

jobb fizikumú és erősebb rendőr kezeli egyéb kényszerítő eszközzel - akár testi kényszerrel, vagy rendőrbottal az intézkedés alá vont személyt - amíg fizikai értelemben vett gyengébbik társa elteszi, eldobja az eszközt és felkészül az intézkedés folytatására, a már megváltozott körülményeknek megfelelően. Javaslatomat kiegészítve azt gondolom, hogy a páros együttműködést már a képzések során érdemes lenne figyelembe venni, és a gyakorlatot ily módon végrehajtani: az intézkedésben 2 fő vesz részt, a Tasert alkalmazó rendőr, és a biztosító rendőr.

Megjegyzem, hogy egy éles rendészeti intézkedés során számolni szükséges azzal a lehetőséggel, hogy a rendőri egységen belül valamely fél sokkos állapotba kerül, lefagy, vagy megsérül, így adott páros Taseres felállítására nem minden esetben lehet számítani. Emellett az egyes budapesti kapitányságokon szerzett tapasztalataimból azt merem állítani, hogy a szolgálat ellátás szervezése a humánerőforrás-és gazdálkodási okok miatt labilis, nem kiszámítható. Emiatt a jelenlegi működésben kevésbé van lehetőség arra, hogy úgynevezett állandó párokat, vagy csoportokat alakítsanak ki a Taser képzettségnek és fizikai erőviszonyoknak megfelelően – ugyanakkor úgy gondolom, hogy az erre való törekvés elengedhetetlen.

ÖSSZEGZÉS, ZÁRÓ GONDOLATOK

A Taser rendészeti kényszerítőeszköz kellően aktuális és modern, mely erősíti a kényszerítő-eszközök sorát, képes növelni az intézkedésben résztvevő személyek biztonságát, valamint képes lehet az erőkülönbségek kiegyenlítésére. A következő faktorokat összegzem annak érdekében, hogy a kérdéskör átláthatóvá váljon:

- A Taser a mai modern rendészeti eszközök legjobb darabja, mely ideális körülmények között képes megóvni a rendőr és az intézkedés alá vont személy életét.
- A Taser valódi értéke csak kilövőfejjel érvényesül, mely képzéstípus Magyarországon jelenleg gyerekcipőben jár.
- A jelenlegi Taser képzés korlátokkal és anyagi kihívásokkal küzd, mely miatt az eszközben rejlő lehetőségek is keretek közé szorulnak.
- A Taser képes lehet az erőkülönbségek kiegyenlítésére, melyhez elengedhetetlen a megfelelő képzés, és az eszköz iránti érdeklődés kialakítása.

Záró gondolataimban fontosnak tartom megjegyezni, hogy dolgozatomat nem egyfajta feminista propaganda részletének szánom, illetve nem ilyen indíttatásból részesítem a nőket pozitív diszkriminációban. A pozitív diszkriminálás - ahogy már dolgozatom elején is írtam – az eszközben rejlő biztonságtudatosságból származik, és abból a tényből, hogy a biológiailag nőnek identifikált személyek átlagosan gyengébb fizikai adottságokkal rendelkeznek, mint a férfiak. Ez az erőhátrány pedig problémát jelenthet a rendészeti intézkedésekben részt vevő, fizikailag gyengébb kollégák számára, melyre a Taser megoldást jelenthet. Ezzel a megoldással pedig a rendészeti közösség egyenlőbb esélyekkel láthatja el szolgálatát, mely a mai modern rendészetben kiemelten aktuális.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Felhasznált szakirodalmak

Sárközi Irén: Nők a rendészetben, 2008

Lehoczki Ágnes: Intézkedéslélektan intenzív stresszhelyzetben, 2023

Gáspár Miklós - Regényi Kund: A TASER mint rendészeti kényszerítő eszköz alkalmazásának egyes lehetőségei (Pécsi Határőr Tudományos Közlemények) – 2019

Fónagy István r. százados: Önvédelem és Intézkedéstaktika I. kötet, 2018

2. Internetes források

Monty H.: Amerika Polgárháborúja, 2018. szeptember 13.
https://vietnamihaboru.blog.hu/2018/09/13/amerika_polgarhaboruja (Utolsó letöltés: 2023. 03. 17.)

Faculty of Forensic & Legal Medicine: TASER: Clinical effects and management of those subjected to TASER discharge, 2017. 12.
<https://fflm.ac.uk/wp-content/uploads/2020/03/Effects-and-management-of-TASER-discharge-Dr-J-Payne-James-and-Dr-B-Sheridan-Dec-2017.pdf>
(Utolsó letöltés: 2024. 07.31.)

Frank Kusch: Battleground Chicago, 2004
<https://press.uchicago.edu/Misc/Chicago/465036.html> (Utolsó letöltés: 2023. 03. 17.)

Robert Bowling: History of the TASER, 2022. március 3.
History of the TASER | Officer (Utolsó letöltés: 2023. 03. 19.)

Corporal Kris K. Moffit: Taser, 2008. november
<https://www.cji.edu/wp-content/uploads/2019/04/taser.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.03. 19.)

Police UK, közös szerkesztés, 2016. november
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/676911/CAST_Assessment_of_the_Taser_X2_against....pdf (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

Emergency Central
https://emergency.unboundmedicine.com/emergency/view/5-Minute_Emergency_Consult/307682/all/Taser_Injuries (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

National Library of Medicine
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK430940/> (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

Centers for Disease Control and Prevention
<https://www.cdc.gov/niosh/topics/rhabdo/default.html> (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

James Benjamin Gleason and Ibrahim Ahmad: Electronic Control Device-Induced Rhabdomyolysis and Renal Failure: A Case Report, 2015. október
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4625259/> (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

Emergency Central

https://emergency.unboundmedicine.com/emergency/view/5-Minute_Emergency_Consult/307682/all/Taser_Injuries (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

Jessica Pandain: Taser trauma: an increasingly British phenomenon, 2020.07.16.

<https://irr.org.uk/article/taser-trauma-an-increasingly-british-phenomenon/> (Utolsó letöltés: 2023.06.13.)

Zsaru magazin – Fenyvesi Beáta: Rendszerben a sokkoló, 2022.02.03.

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/rendszerben-a-sokkolo> (Utolsó letöltés: 2024. 02. 20.)

Bozzay Balázs: Sokkolóval szerelik fel a magyar rendőröket, ami ijesztően hangzik, de nem politikai oka van, 2021. május 20. - <https://telex.hu/belfold/2021/05/20/sokkoloval-szerelik-fel-a-magyar-rendoroket-ami-ijesztoen-hangzik-de-ugy-tunik-nem-politikai-ok-a-van> (Utolsó letöltés: 2023. 03. 25.)

Schüller Attila: Taser alkalmazásának területei, hatása, 2009. június

http://hadmernok.hu/2009_2_schuller.pdf (Utolsó letöltés: 2023. 04. 14.)

Újpest ittlakunk.hu: Újpesti késelés, lövöldözés: jogos védelmi helyzetben lőtték le a rendőrökre támadó férfit

<https://4.kerulet.ittlakunk.hu/bunesetek/210301/ujpesti-keseles-lovoldozes-jogos-vedelmi-helyzetben-lottek-le-rendorokre-tamado> (Utolsó letöltés: 2024.09.06.)

3. Jogszabályjegyzék

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó-és Vámhivatalról

1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról

2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

30/2011. (IX.22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Taser 10, 10 darab szondával	15
2. ábra: A Taser X2 részei	16
3. ábra: Az ellentétes horog.....	17
4. ábra: A CID kijelző	19
5. ábra: A két részből álló idegrendszer	23
6. ábra: Did you experience any issues while or after using the Taser?	38
7. ábra: A Taser, a lőfegyver és a testi kényszer összehasonlítása rendőrnők és a férfi rendőrök alkalmazásának tekintetében – cseh kérdőív	40
8. ábra: Válaszok aránya a Taser önbizalmat és szubjektív biztonságérzetet növelő hatása kérdéskörben	43
9. ábra: Válaszok aránya a Taser és a lőfegyver elsődleges használatának kérdéskörében	44
10. ábra: A Taser, a lőfegyver és a testi kényszer összehasonlítása rendőrnők és a férfi rendőrök alkalmazásának tekintetében – BRFK, Pest megye kérdőív	45
1. kép: Jack Cover és az első Taser	9
2. kép: A Public Defender, vagyis a TF76-os	10
3. kép: Air Taser Model 34000	12
4. kép: Az M26-os modell.....	13
1. táblázat: A szikráztatógomb funkciói.....	18
2. táblázat: A rendőri intézkedés 3 fázisa a Taser biztonságot növelő hatásának aspektusából (saját szerkesztés).....	31
3. táblázat: A Taser és a lőfegyver összehasonlítása rendőrnők és a férfi rendőrök használatának	34
4. táblázat: Kifejtős válaszok összesítése	41
5. táblázat: Összehasonlító kérdések összesítése	45

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: A csehországi kérdőív
2. számú melléklet: Interjú a cseh nyomozóval, angol és magyar fordítással
3. számú melléklet: Interjú Vadóc Gábor rendőr törzsőrmesterrel, Taser instruktossal
4. számú melléklet: Pest vármegyében és BRFK-n szétküldött kérdőív

1. *számú melléklet: a csehországi kérdőív*

1. Your gender – válaszlehetőségek: Female, Male
2. Your age – nyitott válasz
3. Your rank (student, captain, major...etc.) – you can give it in Czech language! – nyitott válasz
4. Which Taser model is used by the Czech police? – nyitott válasz
5. Have you ever deployed a Taser during a police measure? – válaszlehetőségek: Yes, No
6. Do you use various coercive tactics? – válaszlehetőségek: Yes, No
7. Did you experience any issues while or after using the Taser? – nyitott válasz
8. Do you believe that a man or a woman handling a Taser differs in any way? – válaszlehetőségek: Yes, No, Maybe
9. If yes, how are the two different? – nyitott válasz
10. Do you believe that a man or a woman handling a handgun differs in any way? – válaszlehetőségek: Yes, No, Maybe
11. If yes, how are the two different? – nyitott válasz
12. Do you believe that a man or a woman handling a physical coercion differs in any way? – válaszlehetőségek: Yes, No, Maybe
13. If yes, how are the two different? – nyitott válasz
14. When it comes to police measures, which would you like to employ first: your handgun or a Taser? – válaszlehetőségek: Taser, handgun
15. Taser or firearms training was easier for you? – válaszlehetőségek: Taser, firearm
16. Is there any separated Taser training for women? – válaszlehetőségek: Yes, No
17. How do you think, it would be practicable to organize training specifically for female police officer, or not? – válaszlehetőségek: Yes, it would be practicable, No, it is not necessary at all, Maybe it would be practicable
18. Are you terrified of using Tasers? – válaszlehetőségek: Yes, No
19. Does Taser increase your confidence? – válaszlehetőségek: Yes, No

2. számú melléklet: interjú a cseh nyomozóval, angol és magyar fordítással

Kérdések:

- „Please, tell me about your rank, your current position, and share some details in connection with your police career.”- „Kérlek meséljen a jelenlegi beosztásáról, rendfokozatáról, valamint meséljen pár szóban a rendőri karrierjéről!”
- „A few sentences about the Czech police system.”- „Meséljen pár mondatot a cseh rendőrség felépítéséről!”
- „How does Taser work in the Czech system?” – „Hogyan működik a Taser a cseh rendszerben?”
- „What is your general opinion about Taser?”- „Mi az általános véleménye a Taserről?”
- „What are the current issues with Taser?”- „Mit gondol, mik a jelenlegi kihívásai a Tasernek?”
- „Any other comments, thoughts in connection with the topic?”- „Esetleg bármi más, ami eszébe jutott a témával kapcsolatban?”

Válaszai CSEHÜL (eredeti):

- 1) „U Policie České republiky sloužím od 01.08.2014, po základním výcviku jsem sloužil dva roky na oddělení hlídkové služby ve městě Děčín, následovaly myslím dva roky služby na obvodním oddělení v Děčíně a posledních pět let sloužím na kriminální policii na pozici vyšetřovatele, kde je mou specializací vyšetřování trestných činů páchaných na dětech a dětmi, mravnostní kriminalita a násilné trestné činy. Během výkonu služby jsem začal studovat Policejní akademii v Praze a v roce 2022 jsem dosáhl titulu bakalář a nyní dále pokračuji a tento rok, 2024, snad dosáhnu titulu magistr. V současné době jsem v hodnosti poručíka, je to tedy důstojnická hodnost, u České policie to znamenají dvě velké zlaté hvězdy v hodnostním označení.”
- 2) „Jen velmi stručně a bohužel následující věty nemusí platit pro všechny příslušníky stejně, jsou výjimky, kteří přeskočí určité segmenty apod. Po splnění psychických, zdravotních a hlavně podle mého názoru málo náročných fyzických testů, je uchazeč přijat k Policii a čeká ho měsíční kurz na ovládání zbraně a následuje myslím celkem roční nebo $\frac{3}{4}$ roční celkový výcvik, kde se uchazeč učí nejen právo, ale i modelové situace apod. Poté je zařazen na různé organizační články. Od hlídkové služby, kde se může

vypracovat výš. Myslím si, že Policie České republiky nabízí široké spektrum možného kariérního růstu a seberealizace, pokud policista chce a snaží se. Toto téma by mohlo vydat na jednu knihu, ale závěr bych chtěl konstatovat, že na jiné poměry v Evropě máme zákon o Policii velmi funkční, nabízí velké pravomoci policistům, ale také velkou odpovědnost.”

- 3) „Na tuto otázku odpovím jen z mého pohledu, nedokážu přesně určit jak to bylo v jiných krajích a nebo v Praze, ale u nás se tasery začaly rozšiřovat až před pár lety, po případech aktivního střelce, kde zemřeli lidé. A bohužel pro mě to bylo v období, kdy jsem byl již na obvodním oddělení a přecházel jsem na kriminální policii. V té době měli k dispozici taser jen kolegové z hlídkové služby v našem Městě. Taser je brán v našem zákoně jako donucovací prostředek a policista si musí při jeho použití být vědom, že jeho použití je oprávněné a adekvátní k situaci, např. pokud by byl útočník s nožem, tak policista bez pochyb může taser použít, ale pokud by nebyl a z části třeba i spolupracoval, ale přesto by bylo nutno zasáhnout, policista má vícero prostředků jak osobu zajistit než sáhne po důraznějším prostředku než je taser. Po použití taseru, stejně jako všech jiných donucovacích prostředků se sepisuje úřední záznam o použití, ale to je stejné i při užití třeba i úderů, hmatů apod. O použití se vyrozumívá vždy a co nejdříve operační důstojník a vedoucí oddělení, kde příslušník slouží. Příslušníci před nošením taseru do služby musí projít výcvikem, který se myslím opakuje pak každý rok pro obnovení povolení taser používat.”
- 4) „Myslím si, že je to velmi užitečná věc ve vyhrocených situacích, kde místo zbrani lze použít taser a šetřit tak život pachatele. Sam jsem zažil v mé službě nespočet vyhrocených situací, kde by se taser hodil.”
- 5) „Myslím si že hlavním problémem je cena střeli a celkově pořizovací náklady taseru. Do současné doby má taser např. jen jedna hlídka ve městě. Myslím si, že by jej měla mít každá hlídka alespoň jeden. Dle mého názoru by taser měl mít každý policista. Možný problém by mohl být při použití taseru proti nemocnému člověku vím, že působí na svalstvo a i srdečně nemocného člověka by to nemělo ohrozit, ale jisté případy se již děly. K tomuto uvádím, že taser se nepoužívá ze srandy, ale v oprávněných případech, kdy si pachatel své jednání má rozmyslet a policie nemůže nést za jeho zdravotní stav a následky oprávněného použití taseru, odpovědnost. Je to daleko humánnější prostředek než použití střelné zbraně.”

Válaszai ANGOL fordítással:

1. *„I have been serving in the Police of the Czech Republic since 01.08.2014. Following basic training, I spent two years in patrol services in the city of Děčín. This was followed, I believe, by two years of service at a local precinct in Děčín. For the past five years, I have been working in the criminal police as an investigator, specializing in the investigation of crimes against children, moral offenses, and violent crimes involving children. During my service, I began studying at the Police Academy in Prague, and in 2022, I obtained a Bachelor's degree. I am currently continuing my studies and hope to achieve a Master's degree this year, 2024. I currently hold the rank of Lieutenant, which is an officer rank represented by two large golden stars in the rank insignia of the Czech police.”*
2. *„Briefly, and unfortunately these next statements may not apply universally to all officers, there are exceptions where individuals may skip certain segments, etc. Upon passing psychological, health, and in my opinion, relatively undemanding physical tests, applicants are accepted into the police force. They undergo a month-long course on firearm handling, followed, I believe, by a total training period of around a year or three-fourths of a year, during which applicants learn not only about the law but also model scenarios, and so forth. They are then assigned to various organizational units, starting with patrol services, where they can advance. I believe that the Police of the Czech Republic offers a broad spectrum of potential career growth and self-realization, provided that the officer is willing and proactive. This topic could fill a book, but in conclusion, I would like to state that compared to other European standards, our Police Act is highly functional, granting significant authority to officers but also imposing great responsibility.”*
3. *„I can only answer this question from my perspective; I cannot accurately determine how things were in other regions or in Prague, but tasers started becoming more widespread with us only a few years ago, following incidents involving active shooters resulting in fatalities. Unfortunately, this was during the period when I had already transitioned to the local precinct and was moving to the criminal police. At that time, tasers were only available to colleagues in patrol services in our city. In our law, a taser is considered a coercive measure, and an officer must be aware that its use is justified and proportional to the situation; for example, if the assailant had a knife, the officer*

can unquestionably use a taser, but if not, and the individual is partly cooperative, other methods are available before resorting to a more forceful means like a taser. After using a taser, just like with any other coercive measure, an official record of its use is compiled. The operational officer and the department head where the officer serves are notified of its use as soon as possible. Before carrying a taser on duty, officers must undergo training, which I believe is repeated annually for renewal of taser usage authorization.”

4. *„I believe it is a highly useful tool in escalated situations where a taser can be used instead of a firearm, potentially saving the perpetrator's life. In my service, I have encountered countless situations where a taser would have been beneficial.”*
5. *„I think the main issue is the cost of cartridges and the overall procurement expenses of a taser. As of now, for example, only one patrol in the city has a taser. I think every patrol should have at least one. In my opinion, every officer should have access to a taser. A potential issue could arise when using a taser on an ill person; although it affects the muscles and theoretically should not endanger someone with a heart condition, there have been certain incidents. Regarding this, I emphasize that a taser is not used lightly but in justified cases where the perpetrator should reconsider their actions, and the police cannot bear responsibility for the health condition and consequences of justifiably using a taser. It is a far more humane option than using a firearm.”*

MAGYAR fordítás (végleges):

1. *„2014. 08. 01-től szolgállok a Cseh Köztársaság Rendőrségénél, az alapképzést követően két évet szolgáltam Děčín város járőrszolgálatán, majd két év szolgálatot a děčini járási osztályon teljesítettem. Immáron 5 éve a bűnügyi osztályon dolgozom nyomozóként, ahol a szakterületem a gyermekek és gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmények, erkölcsi és erőszakos bűncselekmények felderítése. Szolgálatom alatt a prágai Rendőrakadémián kezdtem el tanulni és 2022-ben alapképzést szereztem, jelenleg pedig a mesterképzést csinálom, 2024-ben remélem sikerül megszereznem a diplomát. Jelenleg hadnagyi rangban vagyok, tehát ez tiszti fokozat, a cseh rendőrségnél ez két nagy arany csillagot jelent a rendfokozati jelvényben.”*
2. *„Csak nagyon röviden tudom összefoglalni ezt a témát. Sajnos előfordulhat, hogy a következő mondatok nem vonatkoznak mindenkire egyformán, midig vannak kivételek, akik máshogy vélekednek. A felvételirol egy pár szót: véleményem szerint egy nem igényes fizikai-és pszichológiai, egészségügyi teszt után a jelentkező felvételt nyer a Rendőrségre és egy hónapos fegyverkezelési tanfolyamon vesz részt. Majd azt hiszem ezt egy 1 éves, vagy ¾ éves összképzés követi, ahol a jelentkező nemcsak a jogot tanulja meg, hanem intézkedéstaktikai órák keretében szituációs gyakorlatokat is elsajátíthat. Mind ezt különböző szervezeti egységekhez rendelve. Ezt követően a járőrszolgálatlal kezd, majd ezt követően már el tud kezdeni felfele lépkedni. Úgy gondolom, hogy a Cseh Köztársaság Rendőrsége széles spektrumát kínálja az egyéni karrier növekedésének és az önmegvalósításnak, persze ha a rendőr akarja és igyekszik. Erről a témáról könyvet lehetne írni, de zárásként szeretném leszögezni, hogy más európai viszonyokhoz képest nagyon működőképes Rendőrségi Törvényünk van, amely nagy jogosítványokat ad a rendőröknek, de nagy felelősséget is.”*
3. *„Erre a kérdésre csak a saját szemszögemből válaszolok, és fontos leszögezni, hogy nem tudom pontosan megmondani, hogy más régiókban vagy Prágában hogy is volt ez. Nálunk csak néhány éve kezdtek elterjedni a taserek, lövöldözéses esetek után, ahol emberek haltak meg. A cseh Rendőrség sajnos sokszor csak reagál, és nem megelőz. Ez abban az időszakban történt, amikor már a járási osztályon voltam, és átmentem a bűnügyi osztályra, tehát személyes érintettségem nincs a témában. A városunkban ekkor még*

csak a járőrszolgálat munkatársainak állt rendelkezésére a Taser. A cseh jogban a Taser kényszerítő eszköznek minősül, és a rendőrnek, annak használatakor tisztában kell lennie azzal, hogy az eszköz használata indokolt-e és a helyzetnek megfelelő-e. Például ha a támadó késsel fenyeget, a rendőr kétségtelenül használhatja a Tasert. De abban az esetben, ha a helyzet nem ilyen egyszerű, és lehet, hogy az intézkedés alá vont személy részben együttműködött, a rendőrnek akkor is több eszköze van a biztosítására, és nem kell attól tartania, hogy löfegyvert kell használnia. A Taser használata után, - mint minden más kényszerítő eszköz használata esetén -, használatról hatósági jegyzőkönyv készül. A rendőröknek Taser képzésen kell részt venniük, mielőtt vihetik az eszközt szolgálatba. Ha jól tudom, minden évben megismétlik a képzést, hogy megújítsák a Taser használati engedélyüket.”

4. *„Szerintem nagyon hasznos dolog olyan heves helyzetekben, amikor löfegyver helyett egy Taser használható és ezzel megmenthető az elkövető élete. Jómagam is számtalan kiélezett helyzetet éltem át szolgálatom során, amikor jól jött volna egy Taser.”*
5. *„Úgy gondolom, hogy a fő probléma a kilövőfej ára és a Taser beszerzésének összköltsége. A kisebb városokban például a mai napig csak egy járőrnek van Tasere. Szerintem minden járőrnek legyen legalább egy. Probléma lehet egyébként beteg ember ellen használni - az izmokat érinti, és szívbeteg embert nagyban veszélyeztet - de bizonyos esetek már előfordultak, amikor igenis hasznos volt az eszköz jelenléte. Ehhez kapcsolódóan szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy a Taser indokolt esetben kerül felhasználásra, amikor az elkövetőnek el kell gondolkodnia tettén, és a rendőrség nem tehető ilyenkor felelőssé az egészségi állapotáért és a jogos használat következményeiért. Ez sokkal humánusabb eszköz, mint a löfegyver használata, bárhogya is tekintünk rá.”*

3. *számu melléklet: Interjú Vadóc Gábor rendőr törzsőrmesterrel, Taser instruktoral*

1. „Meséljen pár szót a pályafutásáról, mivel foglalkozik jelenleg a Rendőrségnél?”

„Vadóc Gábor r. törzsőrmester vagyok, jelenleg a Budapesti Rendőr-főkapitányság Intézkedéstaktikai Alosztályán kiképzői feladatokat látok el. 2017-ben szereltem fel a BRFK XVII. Kerületi Rendőrkapitányságra járőrként, majd 2021 óta vagyok kiképző. Az alosztályunk végzi a BRFK teljes közterületi járőrszolgálatot ellátó állományának intézkedéstaktikai továbbképzését. Végrehajtunk képzést testi kényszerrel, bilincselési technikákkal, löfegyverhasználattal, magánlakásos inézkedéssel és gépjárműves intézkedéssel kapcsolatban, valamint végrehajtunk Taser képzést és POLICE MEDIC képzést is.

Illetve eseti jelleggel egyéb feladatokat is végrehajtunk, úgy mint az FBŐ állomány képzése, OIF, Iskolaőr, Polgárőr, stb.”

2. „Mióta foglalkozik a Taserrel?”

„Mivel a TASER X2 vezetett áramos elektromos kényszerítő eszközt a Magyar Rendőrség 2021-ben rendszeresítette, így gyakorlatilag azóta foglalkozom az eszközzel, hiszen az alosztályunk feladata a BRFK teljes állományának kiképzése az eszköz kezelésére.”

3. „Kik mehetnek Taser képzésre? Hogyan zajlik a jelentkezés?”

„A BRFK tekintetében gyakorlatilag bármely rendőr elvégezheti a képzést, azonban a jelentkezőket a BRFK szervezeti egységeinek (kerületi kapitányságok, bűnügyi szervek) vezetői jelölik ki. A jelentkezés nem bonyolult, azonban komoly adminisztrációt igényel, hiszen az adott szervezeti egység szolgálatvezénylését, valamint az alosztály képzési naptárát figyelembe véve kell kijelölni a képzésre küldött rendőröket. Az alosztály létrehozott egy olyan (a szervezeti egységek vezetői által is elérhető) adminisztrációs felületet, melyben meghirdetésre kerülnek a képzések és azokra a szervezeti egységek vezetői delegálhatják a rendőröket.”

4. „Mi a képzés menete?”

„Jelenleg a BRFK tekintetében háromféle TASER képzést hajtunk végre, egyrészt az „egyszerűsített” (kilövőfej nélküli használatra) - 1 napos képzést, másrészt a „kiegészítő” (egyszerűsített képzéssel már rendelkező rendőröknek, kilövőfejes használatra) – 1 napos képzést, valamint a „komplex” (kilövőfejes használatra) – 2 napos képzést.

A képzés elméleti és gyakorlati részből áll, mely során a rendőrök megismerkedhetnek az eszköz használatával kapcsolatos jogszabályi háttérrel, a működési elvvel, esettanulmányok és videó-felvételek segítségével bemutatjuk az eszköz alkalmazásának technikáit és alkalmazási köreit. A gyakorlati részben az eszköz működését, alkalmazási technikákat és taktikákat sajátítanak el a kezelők, illetve szituációs gyakorlatok során sajátítják el, hogy mikor és hogyan használhatják az eszközt. Ezt követően a rendőrök írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsga keretében adnak számot a megszerzett tudásukról.”

5. „Ön szerint miért jelentős a Taser képzés?”

„A TASER X2 - amennyiben szakszerű, jogszerű, arányos az alkalmazása – szerintem egy fantasztikus eszköz és jelentős előrelépés az eddig rendszeresített kényszerítő eszközökhöz képest. A TASER „kevésbé halálos – LESS LETHAL” kényszerítő eszközként van definiálva és egyszerűsége abban rejlik, hogy viszonylag nagy távolságból is képes lehet az intézkedés alá vont személy ellenszegülésének megtörésére. A rendőrök saját biztonsága mellett (pl. egy késes támadó, biztonságos távolságból kezelhető) arra is lehetőséget ad, hogy maga a támadó ne szenvedjen komoly sérüléseket, illetve bizonyos esetekben elkerülhető a legsúlyosabb, az élet kioltására alkalmas kényszerítő eszköz (lőfegyver) alkalmazása. A képzéseken kiemelt figyelmet fordítunk a rendőrök biztonságos eszközkezelésére, valamint arra hogy mikor, milyen szituációkban alkalmazzák/alkalmazhatják a TASER X2-őt.”

4. *számu melléklet*: Pest vármegyében és BRFK-n szétküldött kérdőív

1. Hol teljesítetted a szolgálatot? – válaszlehetőségek: BRFK, Pest Vármegye
2. Életkorod? – válaszlehetőségek: 18-23, 24-35, 36-50, 51-
3. Nemed? – válaszlehetőségek: Nő, Férfi
4. Rendfokozatod? – válaszlehetőségek: Tiszthelyettes, Tiszt, Főtiszt
5. Szerinted a rendőrnők lőfegyver használata, kezelése különbözik a férfi rendőrök lőfegyver használatától, kezelésétől? – válaszlehetőségek: Igen, Nem, Lehet
6. Rövid indoklás: - nyitott válasz
7. Szerinted a rendőrnők Taser használata, kezelése különbözik a férfi rendőrök Taser használatától, kezelésétől? – válaszlehetőségek: Igen, Nem, Lehet
8. Rövid indoklás: - nyitott válasz
9. Szerinted a rendőrnők testi kényszert ugyanolyan hatékonysággal tudnak alkalmazni, mint férfi rendőrök? – válaszlehetőségek: Igen, Nem, Lehet
10. Rövid indoklás: - nyitott válasz
11. Amennyiben a törvényi feltételek lehetővé teszik a lőfegyverhasználatot, de adott helyzet lehetőséget ad a Taser és a lőfegyver közötti választásra, akkor először inkább Tasert, vagy inkább lőfegyvert használnál? – válaszlehetőségek: Lőfegyver, Taser
12. Amennyiben részt vettél Taser képzésen: a Taser képzés, vagy a lökiképzés volt számodra egyszerűbb? – válaszlehetőségek: Taser, Lőfegyver
13. Megítélésed szerint magabiztosan kezeled a Tasert? – válaszlehetőségek: Igen, Nem
14. Megítélésed szerint magabiztosan kezeled a lőfegyvered? – Igen, Nem
15. Amennyiben szolgálatteljesítés során van nálad Taser: az eszköz növeli az önbizalmad, vagy nem? – válaszlehetőségek: Igen, Nem, Lehet
16. Amennyiben szolgálatteljesítés során van nálad Taser: az eszköz növeli a biztonságérzetted, vagy nem? – válaszlehetőségek: Igen, Nem, Lehet